

Gida hau "Ekonomia Sozial eta Solidarioa: tokiko giza garapen jasangarrirako agenda" proiektuan biltzen da. Bizkaiko Foru Aldundiak 2009ko deialdian finantziatutako ekimena da.

Euskarazko itzulpena: Maria Colera

Diseinua eta maketazioa: Emaus Gizarte Fundazioa

Inprimaketa eta koadernaketa: Marra Servicios Publicitarios SL
2012

Agenda:

Ekonomia Solidarioa baten aldeko erronkak Bizkaian

Agenda:

Ekonomia Solidario baten aldeko erronkak Bizkaian

ECOMOMÍA SOCIAL
Y SOLIDARIA

Bizkaiko Foru Aldundia
Diputación Foral de Bizkaia

Argitalpen honen egile eta kolaboratzaileak

Carlos Askunce Elizaga

Euskadiko Ekonomia Alternatibo eta Solidarioaren Sareko (REAS) gerentea

Jon Morandeira Arca

Gizarte Ekonomiako Euskal Behatokiko (GEEB) teknikaria

Euskal Herriko Unibertsitatea

Cayetana Santaolalla Montoya

Emaus Gizarte Fundazioa Bizkaia

Kolaboratzaileak:

Amiano Bonaetxea, Iratxe. EHU.

Balerdi Goiri, Iker. Santurtziko Udala.

Basterra, Juanjo. Gara egunkaria.

Basterra Urrutia, Andoni. CCOO sindikatua.

García Gallastegui, Unai. Getxoko Udala.

García, Cristina. Herri Irratia.

Guridi Aldanondo, Luis. HEGOA.

Gil, Leo. CGT sindikatua.

Landa, Roberto. UNED.

Larrucea Abada, Aitor. Durangoko Udala.

Mugarra Elorriaga, Aitziber. Deustuko Unibertsitatea.

Noval, Mikel. ELA sindikatua.

Oliveres i Boadella, Arcadi. Justicia i Pau fundazioa.

Ortega, Sergio. ESK sindikatua.

Santaolalla Montoya, Cayetana. Emaus Gizarte Fundazioa.

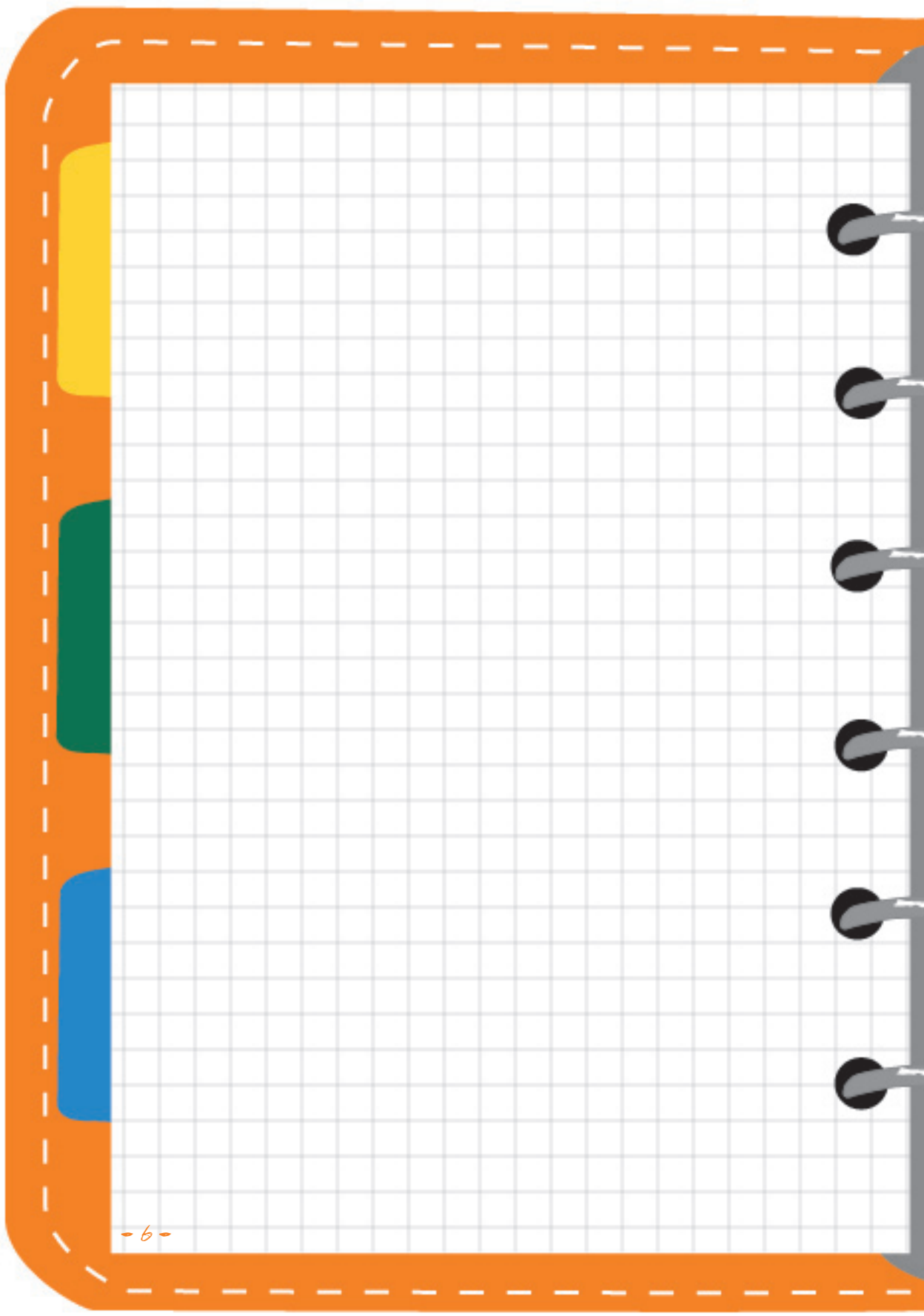
AURKIBIDEA

1.- Sarrera	pag 7
2.- Zer da ekonomia sozial eta solidarioa?	
2.1. Ekonomia soziala, instituzionalki eta zientifikoki mugatutako eta errekonozitutako kontzeptu eta mugimendua	pag 9
2.2. Ekonomia solidarioa, berezko ezaugarriak dituen kontzeptu eta mugimendua	pag 15
3.- EAEko ekonomia sozialari buruzko datu aipagarriak	pag 23
4.- EAEko ekonomia sozialaren joerak eta ekonomia sozialari buruzko legeak EAEn izandako eragina	pag 27
5.- Ekonomia Sozial eta Solidarioaren erronkak eta aukerak	pag 30
6.- Ekonomia Solidarioaren proposamenak politika publikoen agenda bat sortzeko	
6.1. Ekonomia solidarioaren errekonozimendua ekonomia sozialaren esparruaren barruan	pag 37
6.2. Ekonomia solidarioaren sustapena EAEn	pag 39
6.3. Ekonomia solidarioa eta gizarteratze eta laneratzea	pag 40
7.- Interes-taldeei egindako elkarrizketak:	
7.1. Administrazio Publikoak	pag 43
7.2. Hedabideak	pag 46
7.3. Sindikatuak	pag 48
7.4. Unibertsitateak	pag 51
8.- Ondorioak	pag 54
9.- Bibliografia	pag 56

Agenda:

Ekonomia Solidario baten aldeko erronkak Bizkaian

1.- SARRERA

Ekonomia sozial eta solidarioak (ESS) EAEn, oro har, eta Bizkaian zehazki, dituen erronkak eta desafioak hautematea da agenda honen xedea. 2011ko apirilaren 11n Espainiako Ekonomia Sozialari buruzko Legea onartuz geroztik, lege horrek EAEn zer-nolako eragina izan dezakeen ikertu nahi dugu.

Asmo xumea izan da gurea: EAEn dauzkagun datu kuantitatibo eta kualitatiboak sistematizatu nahi izan ditugu. Horretarako, gai honetan erreferentzia diren korrante doktrinal eta akademikoak bildu ditugu, interes-talde desberdinei ESSri buruz duten ikuspegiaz eta ESSk Bizkaian dituen erronka eta desfizioez galdetzearekin batera. Elkarriketak egin dizkiegu taldeoi, eta ondorioak atera ditugu logika deduktiboa erabiliz.

Agenda hau Bizkaiko Foru Aldundiak emandako babesari esker osatu dugu, batetik, eta Emaus Gizarte Fundazioaren, REAS Euskadiren (Ekonomia Alternatibo eta Solidarioaren Sarea) eta GEZKlren (EHUko Gizarte Ekonomiako Euskal Behatokia) arteko elkarlanari esker, bestetik. Era berean, gida hau osatzeko ezinbestekoak izan diren kolaboratzaile bikainen laguntza izan dugu. Administrazio publikoetan, hedabideetan, sindikatuetan eta unibertsitateetan egiten duten lanaren berri galdetzeko elkarriketatatu ditugun pertsona guztiei (Bizkaikoak guztiak ere) buruz ari gara, noski. Haien denbora eta adeitasunik gabe, ezin izango genukeen agenda hau osatu.

Ekonomia lantzeko garaian aukeran dauden beste eredu eta alternatibak baloratzea izan da gure helburua, mozkinak maximizatzen dituen eta, pertsonen eta gizabanakoen ongizatearen gainetik, dirua irabaztea lehenesten duen ekonomia tradizionala ez bezalakoak diren ereduak aztertzea, alegia. Gure helburua lortu izana espero dugu.

1.

SARRERA

Agenda:

Ekonomia Solidario baten aldeko erronkak Bizkaian

2.- ZER DA EKONOMIA SOZIAL ETA SOLIDARIOA?

Ekonomia sozial eta solidarioari buruz dauden definizio ugariak albait gehien argitzearren, laburpen kontzeptual bat jaso dugu hurrengo atalean, GEZKIk (EHUKo Gizarte Ekonomia eta Zuzenbide Kooperatiboaren Institutua) eta REAS Euskadik (Ekonomia Alternatibo eta Solidarioaren Sarea) egindako laburpen bat oinarritzat hartuta. Laburpen horretan, kontzeptuari buruzko ikuspegi desberdintasun eta parekotasunak, kontzeptuaren eboluzioa eta egungo egoera, eta etorkizunera begira dituen erronka nagusiak aurkezten dira.

2.1. Ekonomia soziala, instituzionala eta zientifikoki mugatutako eta errekonozitutako kontzeptu eta mugimendua

John Stuart Mill-i¹ eta Leon Walras-i² jarraiki, elkarte herrikoiei eta kooperatibei lotutako jarduera edo errealtate ekonomikoa zen ekonomia soziala XIX. mendean. Elkarte eta kooperatiba haien balore-sistemak eta jarduera-printzipioak dira ekonomia sozialari buruzko kontzeptu modernoa definitu zutenak, hiru ardatz handiren inguruan: kooperatibak, mutualitateak eta elkarteak (Chaves eta Monzón, 2008: 11). “Egoera kaskarrean eta inolako babesik gabe zeuden taldeei auto-laguntzako erakunde bidez erantzutea” izan zen hiru ardatz handi horien inguruan bildutako elkarten helburua hasiera batean (Monzón, 2006: 12).

XIX. mende amaieran finkatu ziren ekonomia sozialari buruzko kontzeptu modernoaren ezaugarri nagusiak, asoziazionismo demokratikoaren, mutualismoaren eta kooperatibismoaren baloreak oinarritzat hartuta.

Ekonomia kapitalistak bere hastapenetatik sortutako arazoei erantzuteko sortu ziren zenbait erakunde ekonomikok arazo haiei emandako erantzun-multzoa izendatzeko asmatu zen *ekonomia soziala* terminoa XIX. mendean, eta, orduz geroztik, korrante akademiko eta jardunbide askok bat egin dute ekonomia ulertzeko eredu horrekin. Bakoitza bere ikuspegi eta abiapuntutik atxikitzen zitzaion sistema kapitalistak sortutako desorekei aurre egitearren justizia sozialeko irizpideetan oinarritzen zen eredu ekonomiko hari.

Esperientzia horiek guztiek enpresa-molde berriak sortu zituzten hasiera batean, eta finantza, merkataritza eta kontsumo-ekimen alternatiboak geroago, ohikoez bestelako balore eta jardunbide bereziekin.

1 (Londres, Ingalaterra, 1806ko maiatzaren 20a – Avignon, Frantzia, 1873ko maiatzaren 8a) Filosofo, ekonomialari eta politikari ingelesa, utilitarismo izeneko eskola ekonomiko klasikoaren ordezkaririk eta teorikoa. Bere aita ponteko Jeremy Bentham-ek proposatutako ikuspegi etikoa hura bereganatu eta zabaldu zuen Stuart Mill-ek.

2 (Évreux, Frantzia, 1834ko abenduaren 10a – Montreux, Suitza, 1910eko urtarrilaren 10a) Lausanakoko Eskolako ekonomialari frantsesa.

Nahiz eta abagunearen eta testuinguru geografikoaren arabera bakoitzak bere bilakaera berezia izan duen, *Europako Kooperatiba, Mutualitate, Elkarte eta Fundazioen Konferentzia Iraunkorrak* 2002an finkatutako printzipioekin bat egiten dute guztiek ere (1. koadroa).

1. Koadroa. Ekonomia Sozialaren printzipioen eskutitza

1. Pertsonak eta xede sozialak lehentasuna izatea kapitalaren gainetik.
2. Bat-egitea borondatezkoa eta irekia izatea.
3. Kontrol demokratikoa, bazkideen eskutik (fundazioen kasuan izan ezik, ez baitute bazkiderik).
4. Bazkide-erabiltzaileen interesek eta interes orokorrak bat egitea.
5. Elkartasun- eta erantzukizun-printzipioak defendatzea eta aplikatzea.
6. Botere publikoekiko autonomia eta independentzia kudeaketan..
7. Soberakin gehienak garapen jasangarria, kideei zuzendutako zerbitzuak eta interes orokorra lortzera bideratzea.

Jarduera ekonomikoaren alderdi desberdinak ulertzeko bestelako modu bat irudikatzen dute printzipio orokor horiek. Denboraren poderioz gero eta errekonozimendu sozial eta instituzional handiagoa eskuratzen ari dira, eta horri jarraiki hura arautzeko lege eta araudiak onartu dituzte herrialdeek eta Europar Batasuna bezalako estatuz gaindiko erakundeek.

Espainian berriki gertatu da hori: 2011ko Ekonomia Sozialari buruzko Legeak³ finkatu du *ekonomia soziala* kontzeptua, haren parte diren erakundeen gutxieneko ezaugarriak eta printzipioak zehaztearekin batera (2. koadroa).

Lege-testua labur samarra bada ere, inflexio-puntua markatu du ekonomia soziala zer den eta, bereziki, zer-nolako erakundeak biltzen dituen argitzeko eta, beraz, politikoki, sozialki eta instituzionalki halakotzat hartu daitezkeen erakundeen gaineko eztabaida historikoan. Bestalde, autonomia-erkidegoek gai honetan duten autonomia berretsi du legeak, ekonomia sozialeko erakunde mota bakoitzak bere arau bereziak dituela onartzearekin batera.

3 http://www.economiasolidaria.org/documentos/publicada_en_el_boe_la_nueva_ley_de_ekonomia_social (2012/04/10).

2.

ZER DA ESS

Agenda:

Ekonomia Solidario baten aldeko erronkak Bizkaian

2. koadroa. EAEko ekonomia sozialeko erakundeak⁴

<i>Ekonomia sozialaren azpi-sektorea</i>	<i>Sektore instituzionala</i>	<i>Antolakunde mikroekonomikoa</i>
Merkatuko ekoizleak	Sozietate ez-finantzarioak	- Kooperatibak - Lan-sozietateak - Laneratzeko enpresak - Enplegu-zentro bereziak - Eraldaketarako nekazaritza-sozietateak - Arrantza-lekoko kofradiak - Merkatu pribatuak beste ekoizle batzuk (merkataritza-sozietateak, fundazioak eta elkarteak)
	Sozietate finantzarioak	- Kreditu-kooperatibak - Borondatezko gizarte-aurreikuspeneko erakundeak - Ekonomia sozialeko erakundeen elkarren bermerako sozietateak
Productores de no mercado	Familien zerbitzura diharduten irabazi-asmorik gabeko instituzioak (ISFLSH)	- Gizarte-ekintza elkarteak - Gizarte-ekintza fundazioak - Familien zerbitzurako irabazi-asmorik gabeko beste erakunde batzuk

Iturria: OVES-GEEB.

Ikuspegi zientifikotik, bi alderdi hartzen dira kontuan ekonomia soziala definitzeko garaian, eta, hala, sektorea bi azpi-sektoretan banatzen da. *Merkatuari lotutako sektorea* eta *merkatuari lotuta ez dagoena* bereizten dira. Lehenbizikoan, erakunde tradizionalenak aritzen dira eta bigarrenean, irabazi-asmorik gabeko erakundeak (elkarte eta fundazio gehienak).

⁴ Monzónek (2010a eta 2010b) bereizketak kontzeptual zorrotza egiten du Espainiako ekonomia soziala osatzen duten erakundeen gainean (2. koadroa).

Merkatuko azpi-sektorearen muina kooperatiba eta mutualitateek osatzen dute, baina bertan sartzen dira ekonomia sozialeko enpresa-taldeak, lan-sozietateak eta laneratzeko enpresak ere. Dena den, erakunde bakoitzaren forma juridikoa gorabehera, guztiek ere printzipio bereizle bat partekatzen dute: kudeaketa demokratikoa erabaki-organoetan (“pertsona bat, boto bat”) eta onuren banaketan (Pérez de Mendiguren et al., 2009).

Bestalde, **merkatuari lotuta ez dagoen azpi-sektorea** merkatuaz kanpoko ekoizleek osatzen dute, hau da, beren ekoizpena dohainik edo ekoizpen-kostuaren erdira iristen ez den prezioetan ematen duten ekoizleek. Ekonomia sozialaren barruan sartzen dira beste batzuei (familiei) zerbitzuak eskaintzen dizkieten erakunde pribatuak. Halakoek dohainik edo oso merke eskaintzen dituzte beren zerbitzuak, beren baliabide gehienak merkatutik kanpo lortzen dituztelako (dohaintzetatik, bazkideen kuotetatik, diru-laguntzetatik...), eta soberakinak, egotekotan, ez dira erakundeko bazkideen esku gelditzen. Fundazioak eta elkarteak izaten dira era horretako erakundeak, nagusiki. Europako Kontu Sistemak (SEC-1995) “familien zerbitzura diharduten irabazi-asmorik gabeko instituzio” (ISFLSH) izena ematen die erakundeei eta Espainiako Kontu Sistema Nazionalak (SCN-1993), berriz, “irabazi-asmorik gabeko instituzio” (ISFL) izena. Egitura demokratikoa izan ez arren, lehentasunezko edo interes orokorreko ondasunak ematen dituzten “gizarte-ekintzako hirugarren sektoreko” erakunde guztiak azpi-sektore honetan sartzen dira (Chaves eta Monzón, 2008 eta Monzón, 2010a eta 2010b).

EAEn, EHuko GEZKlren (Gizarte Ekonomia eta Zuzenbide Kooperatiboaren Institutua) baitan sortutako Gizarte Ekonomiako Euskal Behatokiak (GEEB) CIRIEC-España elkarte zientifikoko emandako definizioa erabiltzen du, EAEko ekonomia sozialaren berezitasunetara egokituta. Izan ere, CIRIEC-España kide da GEZKI, eta haren bidez nazioarteko CIRIECekoa ere bai. Hala, GEEBek honako koadro honetan agertzen den moduan finkatzen du EAEko ekonomia soziala instituzionalki.

2.

ZER DA ESS

Agenda:

Ekonomia Solidario baten aldeko erronkak Bizkaian

Ekonomia Sozialari buruzko 5/2011 Legea

Espainiako ekonomia soziala zer den zehazten eta hura arautzen duen lege-mailako arau bat onartu da lehenbiziko aldiz. Diputatuen Kongresuak ekonomia sozialari buruzko azpi-batzorde bat sortu zuen, eta azpi-batzorde horrek egindako lanari jarraiki, sektoreari buruzko legea onartzearen aldeko ebazpena adostu zuen. Lan eta Immigrazio Ministerioi Ekonomia Sozialeko, Lan Autonomoko eta Enpresen Erantzukizun Sozialeko Zuzendaritza Nagusiak legearen aurre-proiektua prestatzeko eskatu zion José Luis Monzón Campos (CIRIEC-Españaiko presidentea eta Ekonomia katedraduna) buru zuen aditu-talde bati. Hortik abiatuta testu bat prestatu zuten, eta testuan hainbat proposamen eta zuzenketa txertatu zituzten⁵.

2011ko martxoaren 29an Ekonomia Sozialari buruzko Legea⁶ argitaratzearekin batera ekonomia soziala kontzeptuaren erreferente berri bat finkatu zen Espainiako nahiz EAEko erakunde publikoentzat⁷. Ekonomia soziala osatzen duten erakunde guztientzako esparru juridiko komuna finkatzea zen lege horren helburua. Hala, bere kideen interes kolektiboa, interes orokor ekonomiko eta soziala, edo biak lortu nahi dituzten jarduera ekonomiko eta enpresarial guztiak jotzen dira ekonomia sozialeko erakundetzat, honako printzipioak betez gero:

- * “Pertsonak eta xede sozialak lehentasuna izatea kapitalaren aurretik, eta hori kudeaketa autonomo, garden, demokratiko eta parte-hartzaile batean gauzatzea, erabakiak hartzeko garaian lehentasuna emanez pertsonari eta erakundeari eskainitako lan-ekarpen eta zerbitzuei, kapital sozialari egindako ekarpenen gainetik;
- * Jarduera ekonomikotik ateratako irabaziak bazkideek egindako lan edo zerbitzuaren arabera eta, hala badagokio, erakundearen helburu den xede sozialari egindako ekarpenaren arabera banatzea;
- * Barne-mailako eta gizartearekiko elkartasuna sustatzea, garapen lokalarekiko, aukera-berdintasunarekiko, gizarte-kohesioarekiko, baztertutako taldeen gizarteratzearekiko, lanpostu egonkor eta txukunak sortzearekiko eta jasangarritasunarekiko konpromisoa bultzatzeko xedez; eta
- * Botere publikoekiko independentzia”.

Lege honek ez du sektorea arautzen, ekonomia soziala osatzen duen erakunde bakoitzak bere estatus juridiko propioa baitauka. Hura definitu, identifikatu eta kuantifikatzeko kategoria arautzea da lege honen helburua (Fajardo, 2009: 32).

5 Ikus Monzón et al. (2009): Informe para la elaboración de una Ley de Fomento de la Economía Social, CIRIEC-España, Valentzia.

6 Ekonomia Sozialari buruzko 5/2011 Legea, martxoaren 29koa (BOE, 76. zk., 2011/03/30).

7 Oinarritzko arauditzat jotzen da, Konstituzioko 149.1.13. artikuluari jarraiki (Ekonomia Sozialari buruzko 5/2011 Legeko lehenbiziko azken xedapenean).

lido horretan, ekonomia sozialaren kontzeptu komun bat definitzea eta hura osatzen duten elementuak biltzen dituen berariazko erreferentzia eskaintzea izan da lege honen ondorio nagusia, eta horrek lagundu egin du orain arteko segurtasun-gabezia juridikoa gainditzten. Kontzeptu juridiko zehaztugabe eta mugagabea izateari utzi dio ekonomia sozialak, eta orain legezko izaera eskuratu du Espainiako Estatuko arau orokor baten baitan.

Honako ondorio hauek nabarmendu ditzakegu hemen: a) ekonomia soziala administrazio publikoekin jarduteko mintzakide aktiboa bihurtu dela lege honi esker eta b) botere publikoek hura sustatzea “interes orokorreko” xedetzat jo dutela.

Kooperatibismoaren eta lan-sozietateen esparruan lehendik zeuden arauak eta garapen historikoa gorabehera, beharrezkoa zen ekonomia sozialeko sektore guztiak identifikatuko zituen esparru komuna aurkitzea, forma juridiko jakin batzuei lotuta egoteak zekarren oztopoa alde batera utzita eta azken hamarkadetan ezaugarri, profil eta formula juridiko desberdinekin sortu diren ekimen berrietara irekita (laneratzeo eta gizarteratzeo enpresak eta, oro har, ekonomia solidarioaren mugimenduan errotutako era askotako erakundeak aipatu ditzakegu hemen)⁸.

Euskal Autonomia Erkidegoari dagokionez⁹, KONFEKOOPEk EAEko Ekonomia Sozialari buruzko Jardunaldia antolatu zuen 2012ko otsailaren 1ean Donostian, TESS¹⁰, mugaz gaindiko proiektuaren barruan. Bilkura hartan EAEko ekonomia soziala osatzen duten erakundeek (kooperatibak, laneko sozietateak, lanerako zentro bereziak, laneratzeo enpresak eta ekonomia solidarioko fundazio eta erakundeak) manifestu bateratu bat aurkeztu zuten, partekatzen dituzten konpromiso eta aldarrikapenekin¹¹.

8 *Ekonomia soziala, ekonomia solidarioa* eta bestelako kontzeptuei eta Europan eta Latinoamerikan haien inguruan dauden korronteei buruzko berrikusketa baterako honako testua kontsultatu daiteke: PÉREZ DE MENDIGUREN, J.C., ETXEZARRETA, E. eta L. GURIDI (2009): “Economía Social, Empresa Social y Economía Solidaria: diferentes conceptos para un mismo debate”, *Papeles de Economía Solidaria*, 1. zk. Ed. REAS Euskadi, Bilbo. Hemen eskuragarri: http://www.economiasolidaria.org/papeles_ES_1 (2012/04/10).

9 EAEko ekonomia sozialaren egoeraren berri jasotzeko, GEZKik (Gizarte Ekonomia eta Zuzenbide Kooperatiboaren Institutua) bultzatzen duen Gizarte Ekonomiako Euskal Behatokiaren webgunea kontsultatu daiteke: <http://www.gezki.ehu.es> (2012/04/10).

10 Ekonomia Sozial eta Solidarioaren Mugaz gaindiko Sarea: <http://www.proyectotess.com>. Jardunaldiari buruzko informazioa: <http://www.proyectotess.com/2012/02/01/la-red-tess-reune-en-donostia-san-sebastian-a-las-diferentes-familias-de-la-economia-social> (2012/04/10).

11 http://www.economiasolidaria.org/manifiesto_de_la_ekonomia_sociala_en_euskadi (2012/04/10). Hauek izan ziren manifestua sinatu zuten sei erakundeak: - KONFEKOOP (Euskadiko Kooperatiben Konfederazioa): <http://www.konfekoop.coop> (2012/04/10).

2.

ZER DA ESS

Agenda:

Ekonomia Solidario baten aldeko erronkak Bizkaian

Honako hau zioen manifestuak: “Euskadiko Gizarte Ekonomiako hainbat enpresa-erakunde elkartu gara Donostian. Gure erkidegoan ibilbide historiko luzea daukan sektorea gara, gure komunitatearen garapen ekonomiko eta sozialari bultzada handia eman diona. Pertsonen eta bere ingurunearen zerbitzura dagoen jarduera ekonomikoa ulertzeko modu berezi eta sortzailea defendatu eta garatzen duen mugimendu ekonomiko-soziala ordezkatzeko dugu”. Era berean, sektore guztiak dituen konpromisoak jaso zituzten, EAEko ekonomiaren barruan espazio berezia osatzen dutela azpimarratzearekin batera (3. koadroa).

3. koadroa.

Euskadiko Ekonomia Sozialaren Manifestua: konpromiso partekatuak

1. Enpresa eta erakundeetan pertsonak lehenestea.
2. Enplegu jasangarria, kalitatezkoa eta egonkorra sustatzea.
3. Pertsonen parte-hartze demokratikoa enpresen eta erakundeen kudeaketan.
4. Gizarte-integrazio eta kohesioari bultzada ematea.
5. Gure komunitatearen garapenarekiko konpromisoa, gure jardueren lokalizazioa sustatzearen bidez.
6. Aberastasunaren banaketa bidezkoa eta iraunkorra.
7. Konpromisoa gizartearekin, ingurunearekin eta ingurumenarekin.
8. Gure barne-jardueraren eta kanpo-harremanen balio nagusiak diren elkartasuna eta lankidetzat sustatzea.
9. Konpromisoa gizarte-erantzukizunaren arloko politika eta jardunekin.
10. Lanpostuak sortu eta mantentzeko konpromisoa, krisi ekonomikoa aurre egiteko beste neurrien aurrean.

- ASLE (Euskadiko Elkarte Laboral Taldea): <http://asle.es> (2012/04/10).
- EHLABE (Euskal Herriko Lan Babestuaren Elkarte): <http://www.ehlabe.org> (2012/04/10).
- Gizatea (Gizarteratzeko eta Laneratzeko Euskadiko Enpresen Elkarte): <http://www.gizatea.net> (2012/04/10).
- FUNKO (Fundazioen Euskal Konfederazioa): <http://www.funko.es> (2012/04/10).
- REAS Euskadi (Ekonomia Alternatibo eta Solidarioaren Sarea): <http://www.economiasolidaria.org/reaseuskadi> (2012/04/10).
Era berean, ekonomia sozialaren printzipioak eta magnitudeak eta EAEn dauden ekonomia sozialeko erakunde nagusiak irudikatzen dituen bideoa aurkeztu zuten jardunaldian:
http://www.economiasolidaria.org/documentos/gizarte_ekonomia_euskadin_la_ekonomia_social_en_euskadi_video (2012/04/10).

2.2. Ekonomia solidarioa, berezko ezaugarriak dituen kontzeptu eta mugimendua

Ekonomia sozialaren baitan, ekonomia solidarioaren korrontea sortu da¹² erlazio ekonomikoak birpentsatzeko xedearekin eta justizian, lankidetzan, elkarrekikotasunean eta elkarren laguntzan oinarritutako ekoizpen, banaketa, kontsumo eta finantzazio-erlazioak garatzeko asmoz (Pérez de Mendiguren et al., 2009). Ekonomia solidarioak alderdi ekonomikoak, sozialak, politikoak, kulturalak eta ingurumenekoak uztartzen ditu “bizitza-proiektu etiko” bat osatuz (Da Ros, 2007).

Ekonomia solidarioko esperientzia praktikoetako askok, ekonomia sozialak berezkoak dituen diskurtsoak eta antolakuntza-eredua izaten dute (Pérez de Mendiguren et al., 2009). Ezaugarri horiek ekonomia solidarioaren baitako prozesu ekonomikoko esparru guztietan agertzen dira (Askunze, 2007 eta Martínez eta Álvarez, 2008): ekoizpenean ikusten da ekonomia sozial klasikoarekiko erlaziorik handiena; banaketan, berriz, bidezko merkataritzaren aldeko mugimenduaren bidez, kontsumo arduratsuekiko (kontsumo etiko, ekologiko eta solidarioa) loturetan, hain zuzen; eta finantzen arloan, finantza etiko eta alternatiboetan¹³. Horrenbestez, eredu instituzionaletik edo antolakuntza-eredutik begiratuta ekonomia solidarioa ekonomia sozialaren parte bada ere¹⁴, ekonomia sozialeko zenbait erakunde garatzen duten “merkatuaren eta merkatuz kanpokoaren isomorfismoaren” aldean¹⁵, arreta-gune berezia osatzen du gizarte-aldaletari, bestelako eredu ekonomikoen eraikuntzari, kapitalismoari aurre egiteko eskaintzen dituen alternatibei eta pobrezia- eta gizarte-bazterketari aurre egiteko borroka-moldeei dagokienez.

12 Kontzeptu honen eta hari lotutako korronteen gaineko azterketa zehatzago baterako ikus Chaves eta Monzón (2008), Coraggio (2004 eta 2011), Da Ros (2007) eta Guerra (2004). Nolanahi ere, lan honetan europar korrontea landu dugu.

13 Banka etikoko FIARE proiektua aipatu behar dugu hemen. Finantza-alternatiba bihurtu nahi duen banku horrek Italiako Banco Popolare-rekin bat egingo du 2012an, 2013tik aurrera kreditu-kooperatiba gisa jarduteko asmoz. Espainia- eta Italia-mailako proiektua izatetik Europa-mailako proiektua izatera pasako da, horrela.

14 EAEn REAS-Euskadiko kide diren eta Printzipioen Gutuna sinatu duten erakunde gehien-gehienek ekonomia sozialeko erakunde gisa errekonozituta dauden forma juridiko eta instituzionalak hartu dituzte.

15 “Merkatuaren isomorfismo” izena eman zaio kooperatibak gizartearen beharrei erantzuteko sortutako ekimenak izatetik merkatuaren beharren arabera jardutera pasatzeko fenomenoari. Prozesu horretan barneratu ahala helburu sozialak baztertzen eta enpresen arteko lehiakortasunean murgiltzen joan dira kooperatiba batzuk (DiMaggio eta Powell, 1983). “Merkatuz kanpoko isomorfismoa”, berriz, elkarte eta erakundeak ongizate-eredu desberdinekin batera eta haien babespean garatu diren prozesuari esaten zaio (Evers eta Laville, 2004).

2.

ZER DA ESS

Agenda:

Ekonomia Solidario baten aldeko erronkak Bizkaian

Ekonomia sozialaren barruan, gizarte-eraldaketari lotutako alderdiak txertatzen ditu ekonomia solidarioak, dauden printzipio ekonomiko ugariak onartu beharra eta Polanyiaren (1994) hiru printzipio ekonomikoak —trukearen merkataritza-printzipioa, birbanaketaren merkataritzaz kanpoko printzipioa eta diruaz kanpoko elkarrekikotasun-printzipioa— uztartzeko gai den ekonomia plurala bultzatu beharra nabarmentzearekin batera.

Illo horretan, mundu osoan zehar ekonomiari buruzko ikuspegi eta pentsamolde alternatibo eta solidarioak garatzen ari diren erakunde eta jarduerak biltzen dituen gizarte-mugimendu gisa eratzen ari da ekonomia solidarioa¹⁶ azken hamarkadetan. Behar bezala zedarritutako sektore berezia osatzen du (ekonomia sozialak edota hirugarren sektoreak mugatutako sektore eta esparru zabalagoen baitan), eta gero eta errekonozimendu zabalagoa eskuratzen ari da. Era askotako enpresak biltzen ditu: enpresa solidarioak, laneratzeko enpresak, gizarte-ekimeneko kooperatibak, xede sozialeko jarduera ekonomikoak egiten dituzten elkarte eta fundazioak, hirugarren sektoreko lan-sozietateak, bidezko merkataritza, merkataritza solidarioa eta merkataritza ekologikoa bultzatzen duten ekimenak, finantzazio-tresna alternatiboak, banka etikoko tresnak, enpresa solidario berriak sustatzen dituzten erakundeak... Sarean oinarritutako lan-egiturak garatzen ari da mugimendua, maila lokal, erregional eta globalean, askotan testimonialtzat jotzen diren esperientzien bidez gizartea eraldatzen eta eredu sozioekonomiko alternatiboa sortzen laguntzeko helburuz.

Ekonomia liberalaren oinarrian dagoen lehentasun-sistemaz bestelako eredua bultzatzen du ekonomia solidarioak. Ekonomia tresna bezala eta ez xede bezala aldarrikatzen du eredu honek, uste baitu ekonomiak lagundu egin behar duela pertsonak eta komunitateak garatzen eta jendearen bizi-maila eta haien gizarte-ingurunea hobetzen. Pentsamenduaren eta jarduera ekonomikoaren gaineko ikuspegi etiko eta humanista bat dago pertsona eta komunitatea garapenaren erdigunean jartzten duen ikuspegi horren oinarrian.

Ekonomia solidarioa jardun eraldatzailea bihurtzen du ikuspegi horrek, eta talka egiten du gure munduan nagusitu den jardun ekonomikoaren eredu konbentzionalarekin: pertsonen eta haien behar, gaitasun eta lanari kapitalaren eta kapital-metaketaaren gainetik dagoen balioa ematen die, onurak modu ekitatiboagoan banatzen dituen eredu sozioekonomikoa aldarrikatzearekin batera. Ikuspegi horrek, hainbat balore eta jardunbide garatzea dakar: pertsonen eta herritar-erakundeen jabekuntza, lehian beharrean lankidetzan oinarritutako harremanak sustatzea, erabakiak hartzeko eredu demokratikoak garatzea, naturaren kontserbazioa, aberastasunak eta finantza-tresnak baldintza etikoetan

16 Atal honetako edukietan sakontzeko ikus ASKUNZE, C. (2007): "Economía Solidaria" in G. Celorio eta A. López de Muniain (koord.): Diccionario de Educación para el desarrollo. Ed. Hegoa, Bilbo, 2007, 107-113. or. Era berean, ekonomia solidarioaren iturri teorikoei eta jardunbideei buruzko deskribapen orokorra aurkitu daiteke in MARTÍNEZ, A. eta S. ÁLVAREZ (koord.) (2008): "La economía crítica y solidaria: perspectivas teóricas y experiencias para la construcción de una economía alternativa", in Worldwatch Institute: La situación del mundo 2008. Innovaciones para una economía sostenible. Ed. Icaria, Bartzelona.

sortzea, bereziki baztertuta dauden pertsona eta kolektiboen gaitasunak indartzea, garapen lokalaren zerbitzura dagoen berrikuntza sozioekonomikoa...

Pérez de Mendigurenek, Etxezarretak eta Guridik diotenez¹⁷, “ekonomia sozialaren enbor beretik sortu zen ekonomia solidarioa, erlazio ekonomikoak bestelako parametro batzuetatik birpentsatzeko asmoz. Kapitalaren logikaren, esparru publiko eta pribatuen gero eta merkantilizazio handiagoaren eta etekinik handiena bilatu nahiaren aurrean, justizian, lankidetzan, elkarrekikotasunean eta elkarren laguntzan oinarritutako ekoizpen-, banaketa-, kontsumo- eta finantzazio-erlazioak sortu nahi ditu ekonomia solidarioak.

Kapitalaren eta haren metaketaren aurrean, ekonomia solidarioak pertsonak eta haien lana jartzen ditu sistema ekonomikoaren erdigunean, merkatuak tresnatzat hartuta, pertsona guztien eta gure planetan bizitza ugaltzearen zerbitzura jarriaz (...). *Ekonomia solidarioa* terminoak ikuspegi eta ikusmolde teoriko, errealitate sozioekonomiko eta instituzional eta elkartzeko eta enpresan aritzeko jardunbide ugari eta heterogeneoak biltzen ditu bere baitan. XX. mendeko azken laurdenean garatutako joera berri hori ekonomiaren eginkizuna eta prozesu ekonomikoak ulertzeko bestelako molde bat garatzen ari da”.

Ekonomia solidarioak, beraz, ekonomiak berez beharko lukeen eginkizuna berreskuratu nahi du, hots, pertsona eta herrien bizibide egokia lortzeko bitartekoa izatea eta ez gure gizarteetako esparru sozial eta politikoei gailendu zaien jarduera. Baina, horrekin batera, jarduera ekonomikoaren alderdi guztietan pertsonak, komunitateak eta ingurumena erdi-erdian jartzea proposatzen du, irabazien maximizazioari eta, bere helburuak lortzeko gizartean eta ingurumenean sortzen dituen kalteei muzin eginez, pertsonen garapenaren gainetik, kapital-metaketa lehenesten duen eredu produktibista-hazkundezaleari lotutako ikusmoldea alde batera utzita. Eredu honek alternatiba zehatzak proposatzen ditu ziklo ekonomikoko fase bakoitzerako:

* Ondasunak eta zerbitzuak ekoizten dituzten enpresa-jarduerak sortzeko eta kudeatzeko garaian bestelako eredu eta jardunbideak garatzea, honako alderdi hauei lehentasuna emanez: autonomia eta berdintasunari, parte-hartzeari eta lankidetzari lotutako jardueri, soldata-eskala bidezko eta proportzionaleri, gardentasunari, ikuskatzailletza sozialari, ingurumeneko jasangarritasunari eta jasangarritasun sozialari... Irabazi-asmorik gabeko enpresa-jarduerak bultzatzen dira, irabaziak akziodunen artean banatu beharrean, lanpostu berriak sortzera, enpresaren egitura teknikoa hobetzera eta gizartearentzat onuragarriak diren ekimen berriak bultzatzera bideratuz.

* Finantza-tresna etiko eta solidarioak garatzea, banka etikoaren moduko finantza-artekaritzako esperientziak proposatuz. Eredu horren helburua gizartearen eraldatzen laguntzen duten jarduerak (proiektu sozialak, ekologikoak, kulturalak eta solidarioak) finantzatzea eta herritarrei modu arduratsuan aurreztu eta inbertitzeko tresnak eskaintzea da. Herritarrek aktiboki parte hartzen dute finantza-tresnen eraikuntza eta kontrolean, eta baztertu egiten dira gure munduaren narriaduran eta bidegabekeria parte hartzen duten enpresetara eta espekulazio-jardueretara bideratutako inbertsioak.

* Merkataritza-zirkuitu alternatiboak garatzea "merkatu sozialak" sustatuz. Egungo merkatu konbentzionalaz bestelako irizpideetan oinarritzen diren merkataritza- eta kontsumo-sareak eraikitzeke proposamena biltzen da merkatu horien baitan, eta honako hauek dira beren funtzionamendu-irizpideak: lankidetzak, gardentasuna, funtzionamendu demokratikoa, ingurunearekiko eta ekonomia lokalekiko konpromisoa, merkatutik baztertutako pertsona eta kolektiboentzako enplegua eta aukera ekonomikoak sustatzea, irabaziak maximizatzea helburu bakartzat hartzearen aurkako jarrera eta konpromisoa gizartearen eta ingurumenaren garapen jasangarriarekin. Ondasunak eta zerbitzuak ekoizti, banatu eta kontsumitzeko sare berriak sortzea da xedea, azken batean, enpresak eta ekoizle sozial eta solidarioak, batetik, eta banakako eta taldekako kontsumitzaile arduratsuak, bestetik, izanik sare horiek bultzatzen dituztenak. Laneratzeko eta gizarteratzeko enpresek, enpresa solidarioek, bidezko merkataritzak, ekoizpen ekologikoak, banka etikoko zerbitzuak banatzen dituzten enpresek... eskainitako produktuek osatzen dituzten merkatuez ari gara, azken batean. Era berean, merkatuen gaineko bestelako ikuspegi honetatik abiatuta, diruari lotuta ez dauden tresna batzuk bultzatzen dira, denbora-bankuen, trukearen eta diru sozialaren bidezko truke-esperientziak garatzeko.

* Kontsumo-eredu arduratsuak bultzatzea, kontsumo etiko, ekologiko eta solidarioa sustatuz, publizitate erasokorra eta alferrikako kontsumo neurrigabea baztertuz, bidezko merkataritza eta tokian tokiko produktuen kontsumoa bultzatuz, giza eskubideak, eskubide sozialak eta ingurumenaren eskubideak urratzen dituzten enpresen aurkako boikotak proposatuz...

EAEn REAS Euskadiren (Ekonomia Alternatibo eta Solidarioaren Sarea) inguruan egituratu da mugimendu hau. 1997an sortu zen sare hori, eta 50 bat enpresa eta erakunde biltzen ditu gaur egun (2012)¹⁸. Hauxe da REAS Euskadiren misioa: “ekonomia solidarioa garatzea, ekonomiaren alderdi guztiak (ekoizpena, finantzazioa, merkataritza eta kontsumoa) pertsonen eta komunitatearen zerbitzura dauden tresnatzat ulertuta, eta ez xedetzat. Honela, egun nagusi den eredu ekonomikoaren alternatiba gisa aurkezten zaigu ekonomia solidarioa, garapen jasangarria eta parte-hartzailea sustatzearekin batera, gizartea eraldatzeko eta justizia lortzeko tresna gisa. REAS Euskadik albait gehien indartu eta ezagutarazi nahi ditu ekonomia solidarioa eta EAEko enpresa solidarioak, eta esparru ekonomikoa eraldatzeko alternatibak sortzen dituzten esperientziak eta tresnak bultzatuko ditu horretarako¹⁹”.

REASen parte hartzen duten erakundeek bat egiten dute *Ekonomia Solidarioaren Gutunarekin*²⁰. REASen inguruan biltzen den mugimenduaren jardura eta ekimenei kohesio ideologikoa ematen dieten sei printzipio biltzen ditu gutun horrek (4. koadroa). Ekonomia sozialaren tankerako beste esparru zabalago batzuen barruan eta dauden ekonomia-eredu kiritiko ugarien (ekonomia feminista, ekonomia ekologikoa, desazkundera, giza garapenaren ekonomia...) aldean, ekonomia solidarioaren mugimendua sektore espezifiko eta zedarritua bihurtzen dute printzipio horiek.

18 Ez dugu esan nahi EAEko ekonomia solidarioko mugimendua REAS Euskadiko kide diren erakundeetara mugatzen denik. Izan ere, REASen parte hartzen ez badute ere, gizartean oihartzun handia hartzen ari diren ekimen eta antolakunde ugari sortu dira azken urteotan: nekazaritza ekologikoa kontsumitzeko kooperatibak, EHNE sindikatuari lotutako kontsumo lokal eta ekologikoko taldeak, kooperatiba integral bat eratzeke ekimena Auzolan mugimenduari lotuta, denbora-bankuak, truke-esperientziak, “dohaineko denden” esperientziak...

19 REAS Euskadi: Plan Estratégico 2009-2011. Laburpena hemen dago eskuragarri: http://www.economiasolidaria.org/files/PE_REASeuskadi_09_11_resumen.pdf (2012/04/10).

20 2011ko maiatzean onartutako azken bertsioa: <http://www.economiasolidaria.org/carta.php> (2012/04/10).

2.

ZER DA ESS

Agenda:

Ekonomia Solidario baten aldeko erronkak Bizkaian

4. koadroa. Ekonomia Solidarioaren Gutuna (laburpena)

1. Ekitatearen printzipioa

- * Ekitateak berdintasunean printzipio etiko bat edo justiziazko printzipio bat txertatzen duela uste dugu. Pertsona guztiei duintasun bera zor zaiela aitortzen du balore horrek eta, beren egoera soziala, generoa, adina, etnia, jatorria, gaitasuna, etab. edozein direla ere, mendekotasunean oinarritutako erlazioetara behartuak ez izateko duten eskubidea babesten du.
- * Pertsona guztiak eskubide eta aukera aldetik berdintzat jotzen dituen eta pertsonen eta taldeen artean dauden desberdintasunak aintzat hartzen dituen da gizarte bidezkoena. Hori lortzeko, pertsona guztien interesak modu ekitatiboan ase behar ditu.
- * Berdintasuna funtsezko helburu soziala da, hura gabe duintasun-gabezia sortzen den egoeretan. Desberdintasunaren errekonozimendu eta errespetuarekin lotzen denean, "ekitate" izena ematen zaio.

2. Lanaren printzipioa

- * Iruditzen zaigu lana funtsezko osagaia dela pertsonen eta komunitatearen bizi-kalitatean eta herritarren, herrien eta estatuen arteko erlazio ekonomikoetan. Hori dela eta, ekonomian eta komunitatean parte hartzen deneko testuinguru sozial eta instituzional zabal batean kokatzen dugu lanaz dugun ikuspegia.
- * Lanaren dimentsio humanoa, soziala, politikoa, ekonomikoa eta kulturala berreskuratu beharra dagoela iruditzen zaigu, lanaren bidez pertsonen gaitasunak garatzeko, ondasun eta zerbitzuak ekoizteko eta herritarren benetako beharrak asetzeko (gure beharrak, gure gertuko ingurunearen beharrak eta komunitate osoarenak). Hori dela eta, lana lanpostu edo lanbide bat baino askoz gehiago da guretzat.
- * Jarduera horiek banaka nahiz taldeka egin ditzakegu, diru-truke edo ez (borondatezko lanaren bidez), eta langileak kontratu bat izan dezake edo beren gain hartu dezake ondasun eta zerbitzuen ekoizpenaren gaineko azken erantzukizuna (auto-enplegua).
- * Lanaren dimentsio sozialaz ari garela, azpimarratu beharra dago gure gizarteak ezingo lukeela aurrera egin pertsonen zaintzaren esparruan egindako lanaren ekarpenik gabe, eta lan hori emakumeek egiten dutela gehienbat. Lan horrek ez du behar besteko errekonozimendurik jasotzen oraindik gizartearen aldetik, eta ez dago modu ekitatiboan banatuta.

3. Ingurumenaren jasangarritasunaren printzipioa

- * Gure jardun ekonomiko eta produktibo guztiak lotura dauka naturarekin, gure ustez, eta horregatik bat egiten dugu harekin, haren eskubideen errekonozimendua abiapuntutzat hartuta.
- * Naturarekin erlazio ona edukitzea aberastasun ekonomikoen eta osasun onaren iturri izango dela uste dugu. Horregatik, funtsezkoa iruditzen zaigu ingurumenaren jasangarritasuna gure ekintza guztietan txertatzea eta gure ingurumen-inpaktua (azterna ekologikoa) etengabe neurtzea.
- * Gizakion azterna ekologikoa nabarmen murriztu nahi dugu gure jardura guztietan: ekoizpen- eta kontsumo-molde jasangarri eta ekitatiboetarantz joko dugu horretarako, askitasun- eta austeritate-etika bultzatzearekin batera.

4. Lankidetzaren printzipioa

- * Lankidetzatza bultzatu nahi dugu lehiaren ordezt, gure sareko kide diren erakundeen barruan eta haien kanpoan ere, beste erakunde publiko eta pribatuekiko elkarlana bultzatuz...
- * Garapen lokal harmonikoan, bidezko merkataritza-harremanetan, konfiantzan, berdintasunean, elkarrekiko erantzukizunean, gardentasunean, errespetuan... oinarritutako gizarte-eredua eraiki nahi dugu denon artean.
- * Ekonomia solidarioaren oinarriak hauek dira guretzat: etika parte-hartzaile eta demokratikoa, pertsonen eta erakundeen arteko ikaskuntza eta elkarlana sustatzen duena, lankidetzatza-prozesuen bidez, elkarren artean hartutako erabakien bidez, erantzukizun eta betebeharr partekatuen bidez, ahalik eta horizontaltasunik handiena bermatuz, norberaren autonomia errespetatuz eta mendekotasunik sortu gabe.
- * Lankidetzatza-prozesu hauek esparru guztietara —herrietara, eskualdeetara, erkidegoetara, estatueta eta nazioartera— hedatu eta balore hauek garatzen eta sustatzen dituzten sareetan txertatu behar direla uste dugu.

2.

ZER DA ESS

Agenda:

Ekonomia Solidario baten aldeko erronkak Bizkaian

5. "Irabazi-asmorik gabe" printzipioa

* Guk garatzen eta bultzatzen dugun eredu ekonomikoak pertsonen garapen integrala lortu nahi du maila kolektiboan eta gizabanakoen mailan, eta, horretarako, ekonomikoki bideragarriak eta jasagarriak eta integralki errentagarriak diren proiektuen kudeaketa eraginkorra bultzatzen dugu, proiektu horien irabaziak berrinbertitu eta birbanatzearekin batera.

* "Irabazi-asmorik ez izate" horrek lotura estua du emaitzen balantzea neurtzeko darabilgun irizpidearekin, ez baitiegu alderdi ekonomikoei begiratzen bakarrik, baizik eta baita alderdi humano, sozial eta kulturaleri eta ingurumenari eta parte-hartzeari lotutako alderdiei ere, azken emaitza gisa onura integrala bilatuz betiere.

* Horri jarraiki, gure jardueretan ditugun irabaziak gure proiektuen xede soziala hobetzeraz edo zabaltzeraz eta interes orokorrekoak diren beste ekimen solidario batzuk bultzatzeraz bideratzen ditugu. Eredu sozial humanoagoa, solidarioagoa eta ekitatiboagoa eraikitzen laguntzen dugu horrela.

6. Ingurunearekiko konpromisoaren printzipioa

* Gure ingurunearekin dugun konpromisoa lurraldearen garapen lokal jasagarri eta komunitarioan dugun parte-hartzean gauzatzen da.

* Gure erakundeak guztiz txertatuta daude gure jarduerak garatzen ditugun lurralde eta ingurune sozialean. Gure inguruko sare sozial eta ekonomikoko beste erakundeekin sarean eta lankidetzan aritzea dakar horrek.

* Esperientzia positibo eta solidario zehatzen bidez, desorekak, mendekotasuna eta bazterketa eragiten duten egiturak eraldatzeko prozesuak sortzeko bidea da lankidetzaz guretzat.

* Maila lokalean dugun konpromisoari jarraiki maila zabalagoan ere egituratzen gara konponbide globalagoak aurkitzeko asmoz. Mikrotik makrora eta lokaletik globalera atzera eta aurrera etengabe ibili beharra dagoela esan nahi du horrek.

3.- EAE-KO EKONOMIA SOZIALARI BURUZKO DATU AIPAGARRIAK.

Ekonomia sozial osoari buruz argitaratu diren eta eskuragarri dauden datuei dagokienez, EHUKo GEZKI Institutuko Gizarte Ekonomiako Euskal Behatokiak (GEEB) egindako txosten hau nabarmentzen da: *Informe de Situación de la Economía Social Vasca 2010*. Txosten horrek ez ditu EAEko ekonomia sozial osoaren datuak biltzen, txostenetik kanpo gelditu baitira arrantzale-kofradien, eraldaketarako nekazaritza-sozietateen, elkarteen, fundazioen eta borondatezko gizarte-aurreikuspeneko erakundeen datuak.

Txosten hori aztertuta, honako ondorio hauek atera ditzakegu EAEko ekonomia sozialari lotutako enpleguaren, erakundeen eta datu ekonomikoen bilakaerari buruz:

Lehenik eta behin, enpleguaren alorrean, EAEko ekonomia sozialak beherakada txiki bat izan du 2007-2010 bitartean enplegua sortzeko gaitasunari dagokionez. Zenbait sektoretan enplegua sortu baldin badu ere (enplegu-zentro berezietan eta laneratzeko enpresetan, esate baterako), EAEko ekonomia sozialari lotutako enpleguak behera egin du, oro har.

Ekonomia sozialeko enpleguaren bariazio orokorra 2008-2010 bitartean negatiboa izan bazen ere, EAEn positiboa izan zen 2010era arte, eta urte horretan ekonomia osoaren balorazioa ekonomia sozialarena baino askoz negatiboagoa izan zen.

Enplegua	2007	2008	2009	2010
EAE	919.370	942.479	952.510	906.044
Bariazioa		2,5%	1,1%	-4,9%
Ekonomia soziala	84.437	84.490	81.690	80.696
Bariazioa		0,06%	-3,3%	-1,2%

Iturria: *Informe de Situación de la Economía Social Vasca 2010*, OVES.

Beherakada hori kooperatibetan eta lan-sozietateetan sumatu da gehienbat, industria alorrekoak izanik, krisiaren eragin handiagoa jasan baitute. EAEko ekonomia sozialak hein handi batean eutsi egin dio duen enpresa multzoari, kooperatiben eta lan-sozietateen kasuan behintzat, eta enplegu prekarioa (hau da, behin-behineko kontratua duten soldatapekoen kopurua) murrizt samarra da sektore honetan.

Agenda:

Ekonomia Solidario baten aldeko erronkak Bizkaian

3. DATU

AIPAGARRIAK

Bestalde, enpleguari buruzko datu orokorrekin alderatuta behin-behineko enpleguak behera egin badu, ekonomia sozialeko enpleguek izandako beherakadaren ondorioa izan daiteke hori, ekonomiako sektore guztietan gertatzen den bezala.

Enplegua jarduera-sektoreen arabera nola banatzen den aztertuz gero, ekonomia sozialak (tradizionalki industria alorrean kokatu izan dena) hirugarren sektoreranzko joera duela ikusiko dugu, industriako enpleguaren pisu erlatiboa etengabe gutxituz joan baita, 2008ari buruz ditugun azken datuetan agertzen denez.

**Ekonomia sozialeko* eta ekonomia orokorreko
enpleguen banaketa sektoriala**

	Ekonomia soziala	%	EAEko ekonomia	%
2004	60.947	100%	929.200	100%
Lehen sekt.	163	0,27%	16.000	1,72%
Industria	31.438	51,58%	250.200	26,93%
Eraikuntza	2.317	3,80%	86.000	9,26%
Zerbitzuak	27.029	44,35%	577.000	62,10%
2006	63.072	100%	954.100	100%
Lehen sekt.	133	0,21%	12.500	1,31%
Industria	32.350	51,29%	244.500	25,63%
Eraikuntza	2.228	3,53%	80.700	8,46%
Zerbitzuak	28.361	44,97%	616.400	64,61%
2008	62.615	100%	987.100	100%
Lehen sekt.	220	0,35%	12.200	1,24%
Industria	29.922	47,79%	252.300	25,56%
Eraikuntza	2.120	3,39%	82.900	8,40%
Zerbitzuak	30.353	48,48%	639.600	64,80%

Iturria: *Informe de Situación de la Economía Social Vasca 2010*, OVES.

*Kooperatibei eta lan-sozietateei dagozkien datuak.

Aldaketa horiek eragin nabarmena izan dute ekonomia sozialeko enpleguak, EAEko jarduera-sektoreetako bakoitzean duen pisu espezifikoan ere (2008 urtean betiere). Kasu honetan, ekonomia sozialeko enplegu industrialak EAEko enplegu industrialean duen pisu erlatiboak behera egin du, eta hirugarren sektorean, berriz, handitu egin da zertxobait. Ekonomia sozialak enpleguaren egitura sektorialaren barruan industrian zeukan nagusitasun-maila aldatu bada ere, EAEko ekonomia osoaren enplegu-egiturarekin alderatuta profil industrialagoa izaten jarraitzen duela ikusten dugu.

Bigarrenik, erakundeen artean ere enpleguan aurkitu dugun joera bera agertzen zaigu. 2007-2010 bitartean gutxitu egin zen ekonomia sozialeko erakundeen kopurua, nahiz eta zenbait sektoretan beherakadarik egon ez, enplegu-zentro berezietan eta laneratzeko enpresetan adibidez. Erakunde kopuruaren beherakada enpleguan izandako beherakada baino handiagoa izan denez, enpleguari eusteko ahalmenak ekonomia sozialeko erakundeen bereizgarria izaten jarraitzen duela esan dezakegu.

Erakunde kopurua	2007	2008	2009	2010
EAE	176.167	179.953	178.062	167.270
Bariazioa	-	2,1%	-1,1%	-6,1%
Ekonomia soziala	2.617	2.496	2.395	2.366
Bariazioa	-	-4,6%	-4,0%	-1,2%

Iturria: *Informe de Situación de la Economía Social Vasca 2010*, OVES.

Ekonomia sozialeko erakundeen kopuruan izandako bariazioak negatiboak izan dira 2008 eta 2010 artean, nahiz eta kooperatiben eta lan-sozietateen kasuan, erakundeen sorkuntzan goranzko joera egon 2008-2010 bitartean. EAE osoa hartuta, 2008an bakarrik egon da joera positibo hori, eta negatiboa izan da 2009an eta 2010ean, azken urte horretan ekonomia sozial osoan baino askoz okerragoa, gainera.

Datu ekonomikoei dagokienez, datu homogeenak eskuratzetik izan ez dugunez, oso zaila da sektore osoaren gaineko ondorio orokorrik ateratzea. Nolanahi ere, erakunde eta sektore bakoitza aztertuta ikusten denez, ekonomia sozialeko finantza-erakundeen datu ekonomikoei behera egin dute (elkarren bermerako sozietateen kasuan izan ezik, 2010ean %12ko igoera izan baitzuten beren negozio-bolumenean), 2007-2010 aldiko emaitza positiboak eutsi arren.

Kooperatibei eta lan-sozietateei dagokienez, berriz, Balio Erantsi Gordinak (BEG) behera egin zuen 2004-2008 bitartean (urtealdi-amaierako emaitza positiboari eutsi bazion ere), eta horren ondorioz murriztu egin da EAEko BPGd osoan duen pisua.

Nabarmentzekoa da, bestalde, hirugarren sektoreak ekonomia sozialak sortutako BEGn duen pisu erlatiboa. Dena den, ezin dugu ahaztu industria-sektoreak BEGren erdia baino gehiago hartzen jarraitzen duela, EAEko BPGd-ean duen pisan ederki ikusten denez.

3. DATU

AIPAGARRIAK

Agenda:

Ekonomia Solidario baten aldeko erronkak Bizkaian

Enplegu-zentro berezien eta laneratzeko enpresen kasuan, datu ekonomikoek gora egin dute eta 2007-2010 bitarteko emaitzak ere hobeak izan dira, beraz.

Barne-produktu gordinaren zatia (%)

Jarduera-sektorea					
	Lehen sekt.	Industria	Eraikuntza	Zerbitzuak	Guztira
2004	daturik ez	10,90	1,60	3,00	5,10
2006	daturik ez	10,70	1,60	3,30	5,30
2008	daturik ez	9,30	1,30	3,20	4,30

(*): Urte bakoitzeko prezio korranteetan adierazia, 2000n izan ezik, orduan 2002ko prezio korranteetan adierazia dago.

Iturria: *Informe de Situación de la Economía Social Vasca 2010*, GEEB.

BEGren banaketa sektorearen eta forma juridikoaren arabera (milioika € korranteetan)

2004	S.COOP.*	S.A.L.	S.L.L.	TOTAL
Lehen sekt.	5,06	0,20	0,52	5,78
Industria	1.241,44	208,35	39,40	1.489,19
Eraikuntza	32,00	16,54	18,51	67,06
Zerbitzuak	797,73	51,21	40,28	889,22
Guztira	2.076,22	276,31	98,71	2.451,25

2006	S.COOP.	S.A.L.	S.L.L.	TOTAL
Lehen sekt.	3,02	0,12	0,74	3,88
Industria	1.494,28	205,51	57,33	1.757,12
Eraikuntza	40,06	21,01	20,00	81,07
Zerbitzuak	982,59	67,22	51,76	1.101,58
Guztira	2.519,95	293,88	129,82	2.943,64

2008	S.COOP.	S.A.L.	S.L.L.	TOTAL
Lehen sekt.	5,39	0,18	0,32	5,88
Industria	1.391,50	178,47	60,42	1.630,39
Eraikuntza	38,87	13,60	23,48	75,95
Zerbitzuak	1.071,85	90,11	53,55	1.215,51
Guztira	2.507,60	282,37	137,77	2.927,74

Iturria: *Informe de Situación de la Economía Social Vasca 2010*, OVES.

*Koop. S.: Kooperatiba Sozietatea; LSA: Laneko Sozietate Anonimoa;

EMLS: Erantzukizun Mugatuko Laneko Sozietatea.

4.- EAE-KO EKONOMIA SOZIALAREN JOERAK ETA EKONOMIA SOZIALARI BURUZKO LEGEAK EAE-N IZANDAKO ERAGINA

Ekonomia sozial osoari buruzko informazio sozioekonomikoa lortzeko zailtasunak direla eta, ezin izan dugu sektoreari buruzko azterketa zorrotzago eta fidagarriagorik egin. Azaldutakoari jarraiki, honako joera hauek aipatu ditzakegu ekonomia sozialaren sektorearen barruan:

1. Ekonomia sozialeko erakundeen artean enpleguari eutsi zaio, oro har.
2. Hirugarren sektoreranzko joera sumatzen da ekonomia sozialean, baina industria-sektoreak pisu handia dauka oraindik.
3. Eraitza ekonomikoek positiboak izaten jarraitzen dute, nahiz eta BEG murriztu eta horrekin batera EAEko BPGd-ri egiten dion ekarpena ere bai.

Bestalde, 5/2011 Legeak EAEn dituen ondorioak aipatu behar ditugu, EAEko ekonomia sozialerako ekar litzakeen aukerekin batera.

Ekonomia Sozialari buruzko 5/2011 Legearen onarpenera (martxoaren 29koa, BOE, 76. zk., 2011/03/30) mugarri garrantzitsua izan da ekonomia soziala definitzen, identifikatzen eta kuantifikatzen duen kategoria arautu duen aldetik, batetik, eta, bestetik, oinarritzko araudi orokor horrek EAEko Administrazio Publikoaren jardueraren eremua zedarritu duelako.

Illo horretan, EHUKo Gizarte Ekonomia eta Zuzenbide Kooperatiboaren Institutuak (GEZKI) txosten bat osatu du lege horrek EAEren barruan izan ditzakeen ondorioak jasoz²¹. GEZKik egindako txosten horren arabera, honako hauek dira lege berriak izan ditzakeen ondorioak eta haien gainerako balorazioa (laburpena):

21 Pérez de Uralde, J.M. (2011): Informe sobre las repercusiones de la Ley 5/2011, de 29 de marzo, de Economía Social en la Comunidad Autónoma de Euskadi, GEZKI, Donostia.

4.

JOERAK

Agenda:

Ekonomia Solidario baten aldeko erronkak Bizkaian

1. Ekonomia Sozialari buruzko 5/2011 Legeak, (martxoaren 29koa) "interes orokorreko"tzat jotzen du ekonomia sozialeko erakundeen eta haiek ordezkatzten dituzten antolakundeen sustapen eta garapena (8.1. art.).
2. Ekonomia soziala bultzatu eta sustatzeko garatzen dituzten politika publikoen xedeen artean, Lege honetako 8.2. artikuluan aipatzen direnak landu beharko dituzte botere publikoek, beren eskumenen barruan. EAEko botere publikoak xedapen honen eraginpean daude zuzenean.
3. Nolanahi ere, lege honen aplikazioak ezin ditu EAErenak diren eskumenak murriztu.
4. EAEko administrazio komunaren barruan Ekonomia Soziala Sustatzeko Euskal Kontseilua sortu beharra dago, EAEko ekonomia sozialarekin lotura zuzena duten jardueretarako aholku-erakundea izan dadin.
5. EAEko ekonomia soziala osatzen duten erakundeen katalogo ofizial eta publikoa egin beharko da albait azkarren.
6. EAEko ekonomia soziala ordezkatzten duten erakunde eta antolakundeei buruzko informazio estatistikoa biltzeko sistema eraginkorra ezartzeko neurri egokiak hartu beharko dira. Informazio hori eguneratu egin beharko da aldiro-aldiro eta EAEko ekonomia soziala osatzen duten erakundeen katalogora egokitu beharko da, EAEko ekonomia soziala ordezkatzten duten erakundeak kontuan hartuta.
7. EAEko administrazio publikoek beharrezko neurriak hartu beharko dituzte, EAEko ekonomia soziala ordezkatzten duten erakundeak ordezkatura egon daitezen haien interes ekonomiko eta sozialak tratatzen dituzten erakundeetan (Lanbide, Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordea, EHUKo Gizarte Kontseilua...).
8. Orain arte aipatu ditugun sustapen-neurriak egokitu egin behar dira sektoreko ordezkari guztien iritziak entzun eta gero, EAEko gainerako administrazio publikoak jakinaren gainean daudela betiere. Horretarako, Ekonomia Soziala Sustatzeko Euskal Kontseilua sortzea berehala bete beharreko lehentasuntzat jotzen da. Kontseilu horrek, EAEko Administrazio komuneko erakundea den aldetik, ez du kostu ekonomiko handirik eragingo, ez baita inolako zuzkidurarik egin

behar hura osatu edo martxan jartzeko. Ez du langilerik izango atxikita, Ekonomia Sozialerako eta Enpresen Erantzukizun Sozialerako Zuzendaritzaren mende egongo da, ez du berezko egoitzarik izango eta ez du ordain-sariei lotutako inolako gasturik izango.

9. Premiazkoenak diren neurriak hartu eta aurreneko azterketa estatistikoak egindakoan, alor horretaz arduratzen diren gobernu-egiturak birdimentsionatzeko aukera aztertzea komeniko da. Onartzen den erakundeen katalogoaren arabera, EAEko ekonomia sozial osoa bere baitan biltzeko moduan berregituratu beharko da Ekonomia Sozialeko Zuzendaritza, haren eskumen-multzoa handitzearren. Ildo horri jarraiki, ekonomia sozial eta solidarioko erakundeei buruzko administrazio-erregistro guztiak Ekonomia Sozialeko Zuzendaritzaren barruan edo sektore osoa bere baitan biltzen duen sailburuordetza baten barruan bateratzea komeniko litzateke.

10. Indarrean dauden legeen barruan, ekonomia soziala edozein jarduera ekonomikotan garatu ahal izateko traba edo oztopo diren alderdiak aldatzeko aukera aztertu beharko da (7.1. xed. osag.).”

Lege honek sustapenerako eskaintzen dituen tresna zehatzak, (asko ez badira ere) erabiltzeko aukera izango dute ekonomia sozial eta solidarioko enpresek, beharbada, eta, botere publikoek enpresa-munduan jarduteko bestelako eredu honen alde finkatutako eskakizunei esker, ekonomia sozial eta solidarioko enpresak sortzeko aukera emateaz gain ekoizpen-eredua berritzeko joerak sortzen lagunduko du.

4.

JOERAK

Agenda:

Ekonomia Solidario baten aldeko erronkak Bizkaian

5.- EKONOMIA SOZIAL ETA SOLIDARIOAREN ERRONKAK ETA AUKERAK

Egungo finantza-krisiak, bere jatorrian eta bere ondorioekin, agerian utzi du egungo sistema ekonomikoaren benetako krisia. Hala, krisi sistemiko batez eta are zibilizazio-krisi batez hitz egiten da, oraingo finantza-krisiaz gain, irismen eta ibilbide askoz luzea duten beste krisi batzuk jasaten ari baikara: krisi ekologikoa, elikagaien krisia, zaintzaren krisia, baloreen krisia.

Egoera hori ikusita, sakoneko aldaketa eskatzen dute zenbaitek jarduera ekonomikoaren oinarriari eta jarduera horrek sistema politiko eta sozialen egituraketan duen funtsezko eginkizunari dagokienez. Ekonomiari beste ikuspegi batetik begiratzeko eskatzen da, ikuspegi etiko eta arautzaile batzuetatik alegia, ekonomiaren jarduerak pertsona eta komunitateen garapena izan dezan xedetzat. Ekonomia ez dadila helburua izan bere horretan, herri-mailako eta nazioarteko ongizaterako bitartekoa baizik; eta pertsonak eta herriak izan daitezela ekonomiaren norabidea erabakitzen dutenak, gaur egungo erabaki ekonomikoak eta agendak finkatzen dituzten merkatuak, finantza-erakundeak eta enpresa nazionalak izan beharrean.

Hasieran esan dugunez, ekonomia soziala kapitalismoak bere lehen garapen-fasean eragin zituen gizarte-arazoei erantzuteko alternatiba gisa sortu zen, hain zuzen ere. Gaurko egunean, sistema kapitalistaren funtzionamenduak bizi duen krisi ukaezin honetan, ikuspegi eta jardun ekonomiko berriak garatzeko esparruak zabaltzeko aukera sortzen da, eta horixe egiten du ekonomia sozial eta solidarioak ere.

Izan ere, gorago aipatu dugun *Euskadiko Gizarte Ekonomiaren Manifestuak* honako hau azpimarratzen du: “Gizarte Ekonomiaren aldeko apustua berresten dugu, are gehiago gaur egun bizi dugun egoeran. Izan ere, krisiari aurre egin eta ekonomiak gure gizartean bete behar duen papera berraztertzeko modu positiboa eskaintzen digu Ekonomia sozialak”. Apustu hori manifestuan bertan jasotzen diren etorkizunerako erronka eta helburu batzuetan laburbiltzen da (5.koadroa).

Bestalde, ekonomia sozial eta solidarioko erakundeek beraiek beren ibilbidean aurkitutako krisiei (barrukoak eta kanpokoak) emandako erantzunekin ikasitakoa azpimarratu beharra dago. Erantzun eta ikaskuntza horietan ikusiko dugu erakundeok zer-nolako erronkak gainditu behar izaten dituzte beren kudeaketa eta garapenean, gizartean eta ekonomian eragin positiboa dutela bermatzeko garaian edota, ekimen ekonomiko alternatiboak diren aldetik, beren printzipio ideologikoeikiko koherentzia bermatzeko. Izan ere, sektore honetako erakundeak dira testuinguru eta egoera bakoitzean sortutako erronka sozial eta ekonomikoetara egokitzeko ahalmenik handiena erakutsi dutenak, beren historian zehar.

5. koadroa. Euskadiko Ekonomia Sozialaren Manifestua: etorkizunerako helburu eta erronkak

1. Geure balio eta printzipio bereizgarrietan sakontzea (ikusi 3. koadroa).
2. Ekonomia sozialaren esparruan ekintzaitza berriak bultzatzea, eta batez ere enplegu iraunkorren kopurua handitzea.
3. Beste eragileekin zein gizarte osoarekin ditugun harremanak handitzea eta geure burua ezagutzera ematea.
4. Institutuzio eta nordezkaritza eta ezagutza zabalagoa lortzea. Batez ere sektorea aintzat hartua izatea eta ekonomia, enplegua eta gizarte-ekintzarekin zerikusia duten esparru instituzionaletan parte-hartzeko aukera aldarrikatzen ditugu.
5. Euskadiko Ekonomia sozialaren egitura instituzionala, planak eta estrategiak onartu berri den Ekonomia sozialaren Legearen edukietara egokitzeko lan egitea.
6. Enpresen kudeaketa demokratikoan pertsonen parte-hartzea bultzatzen duten foro eta mugimenduei laguntza ematea eta bertan parte hartzea, eta gure esperientzia oinarri hartuta, Ekonomia sozialako erakundeak eratzeko laguntza eskaintzea.
7. Gure zerbitzuetan ezarritako berrikuntza eta sormenaren bidez, euskal ekonomiaren garapenean laguntzea.
8. Berdintasun, integrazio eta elkartasun irizpideak oinarri dituzten ekonomia eta gizarte bateratzeko gizarte eragile eta erakundeekin lankidetzan aritzea.
9. Euskadiko Ekonomia sozialaren sektore guztiak biltzen dituzten foro iraunkorren sorrera eta elkarlankidetzara sustatzea.
10. Ordezkatzen gaituzten gure erakunde bidez, Ekonomia soziala sustatzeko Europako eta nazioarteko sareetan parte hartzea.

Azkenik, manifestu honen edukiak eta geure helburuak eragile instituzional, sozial eta ekonomiko guztiei zein gizarte osoari helarazteko konpromisoa hartzen dugu. Horrela, Euskadin Ekonomia soziala indartzen laguntzeko asmoa daukagu, ekonomia gizatiarragoa eta iraunkorragoa eraikitzeko bidean.

5. ERRONKAK
ETA AUKERAK

Agenda:

Ekonomia Solidario baten aldeko erronkak Bizkaian

**6. koadroa. Ekonomia sozial eta solidarioko ekintzailtzak:
krisi eta aldaketen tipologia, estrategiak eta ikaskuntzak**

KRISI ETA ALDAKETEN TIPOLOGIA	GARATUTAKO ESTRATEGIAK	IKASITAKOAK
Erakundearen antolakuntza-eredua egokitzea..	Erakundearen izaera juridikoan aldaketak egitea.	* Erakundearen forma juridikoa unean uneko baldintzetara egokitzeko malgutasunak duen garrantzia.
Barne-antolakuntza eta kudeaketa: * Hazkunde-krisia. * Gidaritza-krisia. * Parte hartzeko ereduaren krisia. * Zilegitasun-krisia.	Trebakuntza- eta prestakuntza-planak antolatzea.	* Erakundearen bizitzan zehar proiektua gidatzen duen pertsona-multzo bat izatearen garrantzia. * Proiektu osoan sinesteak eta pertsonen parte-hartzeak duen balioa azpimarratzea.
	Plan estrategikoak prestatzea.	* Erakundearen nortasuna indartzeko beharra. * Epe ertainera helburu garbi eta partekatuak izatearen garrantzia. * Parte hartzeko bideak egokitu eta zabaltzeko beharra.
	Erakundea birfundatzea.	* Ekonomia solidarioaren printzipioekin bat etortzea.
Inguruaren eskakizunetara, eskarira eta merkatura egokitzea.	Barne-mailako zilegitasun-iturriak berrezartzea.	* Proiektuarekiko inplikazioa eta motibazioa berrikustea. * Banakoen eta kolektiboaren beharrak uztartzeko moduan egokitzea proiektua.
	Produktu eta zerbitzuak berritzea.	* Etengabe berritzeko beharra. * Proiektuaren iraunkortasun ekonomikoaren garrantzia.
	Merkatu berriak bilatzea.	* Errealitate berrietara egokitutako kudeaketa-tresnak ezartzea.
	Gizarteko eragile eta taldeekin batera jardutea.	* Gizartearekiko eta inguruarekiko loturak estutzea. * Beste esperientzia batzuetatik ikastea.
	Sareetako parte-hartzea sendotzea.	* Eragin handiagoa sarean antolatutako ekintzen bidez.
	Instituzioen babesa bilatzea.	* Administrazio publikoekiko loturak sendotzea.

Zentzu horretan, 2010-2011 bitartean, Brasil, Argentina, EAE eta Espainiako Estatuko beste erkidego batzuetako ekonomia sozial eta solidarioko 50 ekimen aztertzeo ikerketa egin zuten Emaus Gizarte Fundazioak, REAS Euskadik, Hegoak (EHuko Nazioarteko Lankidetzeta eta Garapenari buruzko Ikasketa Institutua) eta RILESSek (Ekonomia Sozial eta Solidarioari buruzko Latinoamerikako Ikerlarien Sarea)²². Horietako hogeitaz —Brasil eta Argentinako hamar eta EAEko eta Espainiako Estatuko beste hamar— sakonago sistematizatu ziren geroago²³. EAE eta Espainiako hamar ekimen horietatik atera ditugu erakunde horiek garaian garaiko behar, aldaketa eta krisietara egokitzeko garatu dituzten estrategia eta ikaskuntzak, ekonomia sozial eta solidarioko erakundeek, bai beren barneko kudeaketari dagokionez bai inguruarekiko harremanari dagokionez, dituzten funtsezko erronkak iragartzen dituzten aldetik (6. koadroa).

Ekonomia sozialaren esparru osoari buruz esandakoa gorabehera, ekonomia sozialaren aldeko mugimenduak berariaz dauzkan zenbait erronkari helduko diegu orain. Mugimendua hazten ari da, beharbada egungo krisiak ekonomia lantzeko bestelako bideak bilatzera bultzatu dituelako gizartearen sektore berriak eta pertsona asko eta asko, egungo sistema kapitalistaren aldean zeharo desberdinak diren bideak garatzeko. Baina ezin dugu ahaztu mugimendu hori eraikitzen ari dela, oso heterogeneoa dela, forma desberdinak hartzen dituela testuinguru geografiko bakoitzean eta, gure gertuko ingurunean, ez duela oraindik errekonozimendu handirik gizartearen eta instituzioen aldetik. Mugimendu honen ekimenak ahul samarrak dira, oro har, eta, beraz, erronka handiak eta ugari gainditu behar ditu oraindik.

Ekonomia solidarioak EAEn dituen erronka horiek identifikatzen saiatzea lehen urrats ezinbestekoa dugu eredu horri hazten laguntzeko eta bere pisu sozial, politiko eta ekonomikoa areagotzeko estrategiak garatzeko.

Bai mugimendu osoak, bai mugimendu horretako antolakundeek gainditu beharreko **erronka nagusietako batzuk** aipatuko ditugu hemen.

22 EMAUS GIZARTE FUNDAZIOA, REAS EUSKADI, HEGOA eta RILESS (2010): Hego eta Iparreko Ekonomia Sozial eta Solidarioaren esperientzien gida. Emaus Gizarte Fundazioa argit., Donostia (CD Rom). Hemen kontsultatu daiteke: http://www.economiasolidaria.org/documentos/experiencias_de_economía_social_y_solidaria_sur_norte (2012/04/10).

23 GURIDI, L., PÉREZ DE MENDIGUREN, J.C., IAMETTI, A., DEUX, M.V., VÁZQUEZ, G. eta A. URIBE (2011): Ekonomia Sozial eta Solidarioaren esperientziak: estrategiak eta ikaskuntzak partekatuz. Papeles de Economía Solidaria, 2. zk. Ed. REAS Euskadi, Bilbo. Argitalpena eskuragarri dago hemen: http://www.economiasolidaria.org/papeles_ES_2 (2012/04/10).

5. ERRONKAK
ETA AUKERAK

Agenda:

Ekonomia Solidario baten aldeko erronkak Bizkaian

1. Nortasun politikoa sendotzea

Ekonomia eraldatzea xedetat duen funtzio soziala funtsezkoa da ekonomia solidarioaren barruan. Hori dela eta, betetzen duten funtzio politikoa birdimentsionatu egin behar dute ekonomia solidarioko ekimenek, jarduera zehatzen garapenetik haratago joaz. Horretarako, *Ekonomia solidarioaren gutunean* jasotako printzipioak sakondu eta garatu beharra dago eta, hortik abiatuta, ebaluazioa egiteko eta lana hobetzeko adierazleak sortu behar dira, komunikazio sozialeko tresnekin batera. Ikuskatzailatza soziala prozesu eta tresna aproposa da horretarako²⁴.

2. Ikusgarri egitea, komunikatzea eta sentsibilizatzea

Ekonomia solidarioko mezu eta esperientziek oso oihartzun apala dute gure gizartean eta, askotan, ekimen puntualtzat jotzen dira, gainera. Horren ondorioz, garrantzi handiko erronka da jardun ekonomiko alternatiboak ikusaraztea, jendeari erakusteko badagoela jarduera ekonomikoak beste modu asegarriago, ekitatiboago eta solidarioagoan (pertsonentzat, haien ingurune sozialarentzat eta ingurumenarentzat) garatzeko eta antolatze bide gauzagarri eta sinesgarriak. Beraz, gizartea sentsibilizatu eta hezteko baliabide gehiago eta berriagoak erabiltzea helburu garrantzitsutzat hartu behar dute ekonomia solidarioko erakundeek.

3. Herritar gehiago erakartzea

Gizarte-mugimendu bat osatzeko, gure gizartean benetan eragiteko gai den ahalik eta herritar gehien biltzeko gaitasuna behar da. Hori dela eta, garrantzitsua da REAS osatzen duten enpresa eta erakundeen kopurua handitzea, gaur egun ordezkaritza apala duten sektoreetan bereziki. Eta hazteko ez dugu erakundeen kopuruan hazi behar bakarrik, baizik eta beren baliabideekin, beren militantziarekin edota sortzen diren kate ekonomiko desberdinetan parte hartuz, ekoizpen-, finantzazio-, merkataritza eta kontsumo-esparru alternatiboak eraikitzen aktiboki eta kontzienteki lagundu nahi duten herritarrak elkartuz.

4. Sareko lanean sakontzea

Sareko lanaren bidez lortzen da erakundeen eta banakako pertsonen ekimen eta ahaleginak benetan esanguratsuak izatea. Gainera, elkarren pertsonen arteko laguntza eta lankidetzat dira ekonomia solidarioaren bereizgarrietako bat, bai eta mugimendu horrek eraiki nahi duen ekonomiaren eta gizartearen ere. Hortaz, sareko lanean sakondu beharra dago, jakintzak, baliabideak eta indarrak partekatuz helburu eta jarduera partekatuetan. Sare horiek maila lokalean hedatu behar dira, baina erkidego-mailako eta nazioarteko sareekin ere lan eginez.

24

REAS Euskadik ikuskailatza soziala egiteko adierazle-sorta bat garatu du, ekonomia solidarioko erakundeentzat: <http://www.auditoriasocial.net> (2012/04/10).

5. Tresna esanguratsu eta estrategikoak eraikitzea

Ekonomia solidarioko ekimenak bideragarriak direla erakusteko, ekonomiaren esparruan beste molde batez jardutea ahalbidetzen duten aukera gauzagarri eta jasagarriak garatzen dituzten tresna berriak eskaini behar zaizkie herritarrei. Gaur egun, beste ekimen batzuen garrantzia baztertu gabe, banka etikoko Fiare proiektua²⁵ bultzatzeak eta erkidego- eta estatu-mailan merkatu soziala²⁶ garatzeak duten garrantzi estrategikoa azpimarratu behar dugu. Bi proiektuek ere ekonomia kapitalistaren logikatik albait gehien bereizi nahi dute ekonomia solidarioaren jarduna, eta beren erabaki eta jarduera ekonomikoak auto-kudeatzeko gai diren sareak eta herritar-egiturak sortu nahi dituzte.

6. Erakundeen kudeaketa-prozesuak hobetzea

Enpresek eta erakundeek ezin izaten dute inguratzen gaituzten baldintza ekonomiko eta sozialetatik ihes egin (askotan beren ahuldadea dela eta), eta, beraz, haien kudeaketa-prozesuak hobetzea erronka garrantzitsua da. Nola? Beren jarduna berrituz, merkaturatze- eta marketin-politikak bultzatuz, finantza- eta ekonomia-kudeaketa zorrotza izanik, etab. Era berean, bestelako jardun konbentzionalek dutena ez bezalako kudeaketa-eredu propioa erakutsi behar dute erakundeok, parte-hartzea eta auto-kudeaketa sustatuz, lan-giro egokia sortuz, emakume eta gizonen artean benetako berdintasuna bermatuz, barne- eta kanpo-komunikazioan prozesu kreatiboak garatuz, pertsonen garapen eta hazkundea kontu handiz zainduz...

7. Ikerketa eta trebakuntza sustatzea

Ekonomia solidarioko kontzeptuen garapena eta jardueren sistematizazioa oso mugatuak dira oraindik, gure inguruan bereziki. Horregatik, ikerketa eta trebakuntza garatzeko esparruak bultzatu behar dira, garrantzi berezia emanez unibertsitateekin batera lan egiteari²⁷, ikastaro espezializatuak eta gradu-ondoko titulu espezifikoak eskaintzeko, ikerketa-proiektuak garatzeko, argitalpenak plazaratzeko, jardunaldi eta biltzarrak antolatzeko, etab...

25 <http://www.proyectofiare.com> (2012/04/10).

26 *Merkatu soziala* kontzeptuari eta haren garapenari buruz: <http://www.konsumoresponsable.coop/mercado-social/herramientas-de-mercado>. Espainiako Estatuan merkatu soziala eratzeak hasitako prozesuari buruz: <http://www.konsumoresponsable.coop/mercado-social>, eta EAEn: <http://www.konsumoresponsable.coop/mercado-social-euskadi> (2012/04/10).

27 Hemen nabarmentzekoa da REAS Euskadi unibertsitate-ikastegi eta -institutuekin eta hango langileekin garatzen ari den harremana. Horren erakusle dugu REAS Euskadik eta Euskal Herriko Unibertsitateak berriki sinatutako lankidetzak-hitza: http://www.economiasolidaria.org/convenio_reas_ehu (10/04/2012).

5. ERRONKAK
ETA AUKERAK

Agenda:

Ekonomia Solidario baten aldeko erronkak Bizkaian

8. Beste ekonomia-eredu kritiko batzuekiko elkarrizketa sustatzea

Ekonomia solidarioa ez da, noski, ekonomiaren esparruan alternatibak sortu nahian dabilen eredu bakarra, eta beharrezkoak ditu bestelako ikuspegi kritiko eta alternatiboak ere. Ekonomia feminista²⁸ eta ekonomia ekologikoa²⁹ nabarmendu daitezke ikuspegi horien artean, biek ere ekonomia solidarioaren printzipio asko partekatzen baitituzte, bizitzaren iraunkortasunean oinarritutako ekonomia eraikitzeko premiari dagokionez. Ekonomia solidarioak elkarrizketa garatu behar du ekonomia kritikoko korrante horiekin eta besteekin, bere mugimenduaren ikuspegia aberastu eta ikuspegi eta jardun osoagoak, berritzaileagoak eta globalagoak garatu ahal izateko.

9. Sareak eratzea beste gizarte-eragile batzuekin

REAS Euskadiren ustez, beharrezkoa da beste eragile batzuekin sareak eratzea ekonomia solidarioko proposamenak gizarteko beste esparru batzuetan txertatu eta interes partekatuen sareak eraikitzeko. Ikuspegi horri jarraiki, EAEko ekonomia sozialeko esparru komuna eraikitzeko erronka daukagu, lehenik eta behin. Era berean, *ekalN-Euskadiko Gizarteratzearen aldeko Sareak*³⁰ izeneko ekimen eratu berria indartzeko helburua eta hirugarren sektoreko sare guztien plataforma bat sortzeko helburua ere aipatu ditzakegu hemen, EAEko esparru ekonomiko eta sozialeko gainerako eragile, sindikatu eta gizarte-mugimenduekin batera komunikazio-estrategia bateratuak eta proiektu komunak garatzeko erronka ahaztu gabe.

10. Erakunde publikoekiko elkarrizketa sustatzea

Ekonomia solidarioaren edukiak erakunde publikoen agendan sartzeko asmoa dauka REAS Euskadik. Horretarako, elkarrizketa eta hartu-eman maila handia lortu beharra dago, eta proposamen zehatzak prestatu behar dira, politika publikoen garapenean txertatzeko. Proposamen horietako batzuk jaso ditugu hurrengo atalean.

28 Ekonomia feministari buruzko informazio ugari eta zenbait lotura aurkituko duzue hemen: <http://singenerodedudas.com/economiafeminista> eta Ekonomialari Feministen Nazioarteko Elkartearen webgunean (ingelesez): <http://www.iaffe.org> (2012/04/10).

29 Ekonomia ekologikoari dagokionez, Espainiako Ekonomia Ekologikoaren Elkartearen webgunera jo dezakezue: <http://www.ecoeco.es> eta desazkundeari buruzko informazioa eskuratzeko <http://www.decrecimiento.info> atarira eta Desazkundera sarearen webgunera: <http://www.desazkundera.org>. Azkenik, besteak beste REAS Euskadik azken bi urteotan EAEan antolatutako jardunaldietako informazio eta dokumentazioari buruzko xehetasunak: <http://decrecimientoybienvivir2012.wordpress.com> (2012/04/10).

30 *ekalN* 2011n sortu zen EAEen ziharduten irabazi asmorik gabeko esku-hartze sozialerako bost sare biltzen dituen plataforma gisa. Hauek dira sare horiek: EAPN Euskadi (Pobrezia eta giza bazterketaren aurkako europar sarea Euskadin), Gizatea (Gizarteratzeko eta Laneratzeko Euskadiko Enpresen Elkartea), Harresiak Apurtuz (Etorkinei Laguntza Emateko GKEen Euskadiko Koordinakundera), Hirekin (Euskadiko Gizarte Ekimeneko eta Esku Hartzeko Entitateen Elkartea) eta REAS Euskadi (Ekonomia Alternatibo eta Solidarioaren Sarea). Sare hauek berrehun bat erakunde biltzen dituzte, eta 4.000tik gora profesional eta 5.000tik gora boluntario dauzkate, hainbat alorretan lanean: inklusio soziala, enplegua, gizarte-zerbitzuak, kulturartekotasuna, gizarte-babesa, aukera-berdintasuna, pobrezia eta gizarte-bazterketaren aurkako borroka, komunitate-garapena, ekonomia solidarioa, etab. Informazio gehiago: <http://www.ekainsarea.net> (2012/04/10).

6.- EKONOMIA SOLIDARIOAREN PROPOSAMENAK POLITIKA PUBLIKOEN AGENDA BAT SORTZEKO

Ekonomia solidarioaren esparrutik EAEko erakunde publikoei zuzentzen zaizkien proposamen zehatzei buruz arituko gara atal honetan. Proposamen horietako batzuk REAS Euskadik eta Gizateak 2011ko ekainaren 28an Eusko Legebiltzarreko Gizarte Politika, Lan eta Berdintasun Batzordearen aurrean egindako agerraldian aurkeztutako dokumentuan jasota daude. Batzordeak berak egin zien han agertzeko eskaera, “ekonomia sozialaz duten ikuspegia aurkeztu eta ekonomia solidario eta alternatiboari buruz egiten dituzten proposamen eta azterketen berri eman” zezaten³¹.

6.1. Ekonomia solidarioaren errekonozimendua ekonomia sozialaren esparruaren barruan

Azken hamarkadetan *ekonomia solidarioa* izeneko esparru zehatza bultzatzen duen mugimendua garatuz joan da nazioartean. Sektore hori ekonomia sozialaren esparru zabalagoaren zatitzat jotzen da, nahiz eta ez beti eta leku guztietan. Izan ere, ekonomia sozialari buruz nagusitu den kontzeptu klasikoak enpresa-antolakuntzako forma juridiko jakin batzuekin (kooperatiba eta lan-sozietateekin gehienbat) lotzen duenez eredu ekonomiko hori, ekonomia solidarioaren errealitate guztiak ez dira beti eredu horren barruan onartu izan.

Dena den, azken urteotan eta ekonomia solidarioaren mugimendua hazi ahala, *ekonomia soziala* kontzeptuaren gaineko ikuspegi zabalago eta pluralagoa hedatu da unibertsitatean eta instituzioetan, lehenago onartzen ez ziren ekarpen eta esparru espezifikoak barneratzeraino³². Zentzu horretan, Ekonomia Sozialari buruzko 5/2011 Legearen onarpena nabarmentzen da bereziki.

31 http://www.economiasolidaria.org/noticias/comparecencia_de_reas_euskadi_y_gizatea_en_el_parlamento_vasco (2012/04/10).

32 Esparru akademikoan CIRIECek (nazioarteko onespina duen ikerketa-erakundea) emandako definizioa aipatu dezakegu eta esparru instituzionalean, berriz, Europar Batzordeak onartutako ekonomia sozialari buruzko txostenak. Era berean, CEPESek (Estatu-mailan sektorea ordezkatzen duen erakundea) figura juridiko desberdinetako enpresa eta erakundeak biltzen ditu bere sare eta erakundeen artean, eta horien artean laneratzeko enpresak eta ekonomia solidarioko plataformak sartzen dira.

Agenda:

Ekonomia Solidario baten aldeko erronkak Bizkaian

6. PROPOSAMENAK

6.

Ikuspegi horri jarraiki, EAEn ere komeni da ekonomia solidarioak ekonomia sozialaren esparruan garatzen dituen ekimen eta egiturak onartzea, eta alderantziz, honako neurri hauen bidez:

1. EAEko ekonomia sozialeko erakundeen egitura, planak eta estrategiak Ekonomia Sozialari buruzko 5/2011 Legearen edukira egokitzea.
2. Ekonomia solidarioa mintzakidetzat onartzea ekonomia sozialaren euskal sare instituzional publikoaren baitan.
3. Ekonomia solidarioko ekimenak ekonomia sozialaren esparruan garatutako sustapen publikorako programetan txertatzea.
4. EAEn ekonomia sozialaren mintzakidetza eta egituraketa mintzakide guztiak aintzakotzat hartzeko moduan finkatzea.

6.2. Ekonomia solidarioaren sustapena EAEn

Azken urteotan ekonomia solidarioa gero eta protagonismo handiagoa eskuratzen ari da EAEn, bai antolatzen dituen ekimen ugariei esker, bai bere sare eta erakundeetan egindako hobekuntzei esker. Ekimen horiek bultzatzeak eta ekonomia solidarioaren egiturak indartzeak eredu eta jardun ekonomiko solidarioago eta barne-hartzaileagoetarantz jotzen laguntzen digu, eta horrek berebiziko garrantzia du egungo krisi ekonomikoan. Horregatik guztiagatik, garrantzitsua iruditzen zaigu ekimen horiek bultzatzea, honako proposamen hauen bidez:

1. Ekonomia solidarioak EAEn dituen ordezkapen-egiturak indartzen laguntzea eta haren mintzakidetza onartzea, administrazio publikoko esparruetan (gizarte-gaiak, gizarteratzea, enplegua, ekonomia soziala...) eta parte hartzeko eta gauzak adosteko dauden foro eta esparruetan. Bereziki garrantzitsua iruditzen zaigu sektore honek Ekonomia eta Gizarte Kontseiluan (EGK) parte hartzea.
2. Beren forma juridikoa gorabehera, irabazi asmorik ez eta xede sozial edota solidarioa duten ekonomia solidarioko enpresak³³ errekonozitzea, eta babesa ematea laguntza publikoak, finantzazio-lerroak eta bestelako sustapen-neurriak (klausula sozialak, merkatuen erreserba kontratazio publikoetan...) eskuratzeko garaian, beren enpresa-izaera dela eta gaur egun ez baitute halakorik jasotzerik. Ekimen sozialeko kooperatiben kasuan (gizarteratzeko xedea dutenak nahiz gizarte-zerbitzuak ematen dituztenak) eta onura publikoko kooperatiben kasuan, errekonozimendu hori egiteko EAEko Kooperatiben Legea aldatu beharra dago, gure ustez.

33 Laneratzeko enpresez gain, honako hauek sartzen dira era horretako enpresetan: ekimen sozialeko kooperatibak, onura publikoko kooperatibak eta, nagusiki xede sozialak izanik, estatutuetan onuren banaketa baztertzen duten bestelako kooperatibak, lan-sozietateak eta sozietate mugatuak.

3. Banka etikoko Fiare proiektua³⁴ errekonozitu, bultzatu eta sustatzea, Eusko Jaurlaritzak onartutako ez-legezko proposamenarekin³⁵ bat etorriz. Proposamen horrek honako neurriak hartzeko deia egiten die Jaurlaritzari, EAEko gainerako administrazio publikoei eta haien partaidetza duten enpresei: hitzarmenak egin ditzatela banka etikoaren garapenean laguntzeko, haren zerbitzuak erabil ditzatela (gordailuak egiteko bereziki) eta finantza-tresnak aztertu eta garatu ditzatela gizartean egoera kaskarrean dauden sektoreei laguntzeko eta ekonomia solidarioaren sektorea bultzatzeko. Udalek ere lagundu dezakete helburu honetan, Fiarek sustatuta sortuko den banka etikoko kreditu-kooperatibaren kapital sozialeko akzioak erosiaz.

4. Eusko Jaurlaritzak berak, diputazioek eta udalek errekonozitutako³⁶ bidezko merkataritzako ekimenak bultzatzea, ekimenok antolatzen dituzten erakundeei babes emanaz eta bidezko merkataritzako produktuen kontsumoa sustatuz administrazio publikoen barruan.

5. Ekonomia solidarioko merkatu sozialak egituratzen laguntzea. Alderdi hauek biltzen ditu merkatu sozialak: ekoizpen- eta zerbitzu-sareak (gizarteratzeko eta laneratzeko enpresak, bidezko merkataritza, nekazaritza ekologikoa, banka etikoa, ekonomia solidarioko enpresak...), banaketa-sareak eta herritarren kontsumo arduratsurako esparruak (erosketa publiko arduratsua barne³⁷).

34 Hasiera batean FIARE euskal fundazioak (70etik gora erakunde osatua) bultzatutako Banka Etikoa proiektuak Estatu osoko 10 plataforma lokal eta 500dik gora erakunde biltzen ditu gaur egun. Informazioa hemen: <http://www.proyectoafiare.com> (2012/04/10).

35 Banka etikoari babes eta bultzada publikoa emateari buruzko ez-legezko proposamena, Eusko Jaurlaritzak osoko bilkuran onartua 2010eko martxoaren 4an.

36 Eusko Jaurlaritzaren kasuan, honako testu hauetan jaso du bere babes: 1/2007 Legea, 2007ko otsailaren 22koa, Garapenerako Lankidetzari buruzkoa; 14/2007 Legea, abenduaren 28koa, Herrialde Pobretuekiko Justizia eta Elkartasunerako Gutunarena; eta 6/2008 Ebazpena, ekainaren 2koa, Jaurlaritzaren Kontseiluak "Autonomia Erkidegoko Administrazioaren eta bere sektore publikoaren kontratazioan gizarte irizpideak, ingurumenekoak eta beste politika publikoak barne hartzea"ri buruz hartutako erabakia argitaratzeko. Era berean, nabarmentzekoa da Eusko Jaurlaritzak, EAEko hiru aldundiek eta hainbat udalek bidezko merkataritzaren alde 2008ko urrian sinatutako erakunde arteko konpromisoa. Espainiako Estatuari dagokionez, 30/2007 Legea (urriaren 30ekoa, Sektore Publikoaren Kontratuei buruzkoa) aipatzen da bidezko merkataritza, eta garapenerako lankidetzarekin erlazionatutako ez-legezko proposamen eta lege-garapen batzuetan. Azkenik, Europa-mailan EBren zenbait komunikazio eta Europako Parlamentuaren zenbait ebazpen daukagu.

37 Erakunde publikoen kontsumoan eta kontratazio-prozeduretan erosketa sozialarekin, erosketa etikoarekin eta erosketa berdearekin erlazionatutako irizpideak sartzean oinarritzen da erosketa publiko arduratsua. Eusko Jaurlaritza irizpide horietako

b.

PROPOSAMENAK

Agenda:

Ekonomia Solidario baten aldeko erronkak Bizkaian

6. Ekonomia solidarioaren baitan berrikuntza eta ekintzailtza sustatzeko programak bultzatzea, dauden ekimenak indartu eta berritzeko eta esperientzia berriak abian jartzeko helburuz.

7. Ekonomia solidarioaren mugimenduarekin batera, euskal unibertsitateek antolatutako ekonomia solidarioari buruzko trebakuntza-eta ikerketa-programak garatzen laguntzea.

8. Herritarrek ekonomia solidarioko gaitan sentsibilizatzeko programak bultzatzea. Bereziki hezkuntzari dagokionez, irakasleen trebakuntza sustatzea eta curriculumean honako gai hauek lantzea: kontsumo arduraturako heziketa, ekintzailtza sozial eta solidarioa, finantza etikoak, bidezko merkataritza, etab.

6.3. Ekonomia solidarioa eta gizarteratze eta laneratzea

Bere ezaugarri eta helburuak direla eta, ekonomia solidarioak lotura estua dauka gizarteratzea eta laneratzea bultzatzen duten ekimenekin, lan-merkatutik kanporatutako sektoreentzat enplegu-aukerak indartzen laguntzen baitu, gizarteratzea eta gizartearen parte-hartzea sustatzearekin batera. Jarduera-eremu honetan lanerako trebakuntzako ekimenak, gizarteratzea eta herritarren parte-hartzea bultzatzeko prozesuak eta, bereziki, laneratzeako enpresak³⁸ nabarmentzen dira, besteak beste. Ekimen horiek guztiek bultzada handia eman diete enplegu-politika aktiboari EAEn. Ezaugarri horiek kontuan hartuta, honako neurri hauek proposatzen ditugu:

1. Laneratzeako enpresak sortzeko eta daudenei eusteko laguntza publikoak mantendu eta hobetzea.

2. Egungo krisi-egoerari aurre egiten laguntzeko neurriak bultzatzea, krisiak eragin handia izan baitu laneratzeako enpresa askotan (fakturazioa murriztu da, funts propioak edota ondare garbia negatiboa da, diruzaintza-arazoak daukate zorrak ez dizkietelako ordaintzen edo luzatu egiten delako kobratzeko epea...). Neurri horiek bultzatzeko itzuli behar ez diren diru-laguntzak eman daitezke kapitala handitzeko, diruz lagundutako interesak dituzten maileguak eskaini daitezke edo finantzazio-lerroetarako abala eman daiteke, esate baterako.

batzuk onartu zituen 6/2008 Ebazpenean (ekainaren 2koa, 29. oin-oharrean aipatua) eta Euskal Herriko zenbait udal ere ekimenak garatzen ari dira norabide horretan.

38 Laneratzeako enpresak duela hamarkada bat daude araututa EAEn (305/2000 Dekretua, abenduaren 26koa), eta urteroko laguntza-programa bat daukate (2002ko abenduaren 11ko Aginduz geroztik). 182/2008 Dekretuak (azaroaren 11koa) eguneratu egin zuen hasierako arauketa, eta laneratzeako enpresen kalifikazioa arautu eta haietan sartzeko prozedura eta erregistroa finkatu zuen, Estatu-mailan 44/2007 Legea (abenduaren 13koa, Laneratzeako Enpresen Erregimena arautzen duena) onartu eta gero.

3. "Autonomia Erkidegoko Administrazioaren eta bere sektore publikoaren kontratazioan gizarte-irizpideak, ingurumenekoak eta beste politika publikoak barne hartzea"ri buruz Jaurilaritzak hartutako ebazpena³⁹ aplikatzea. Ebazpen hori betez gero, asko ugarituko lirateke laneratzeko enpresen merkatu-aukerak, bai eta enpresa horiek edota enpresa arruntek gizarte-bazterketa jasaten duten langabeak kontratatzeiko aukerak ere, hainbat modutara: merkatu-erreserbak egiteko urtero diru kopuru bat jartzeko akordioan finkatutako jarraibideen bidez, kontratazio-prozedurako faseetan klausula sozialak finkatzeko neurrien bidez (esleipenetako kontratazioak egitean kontratatutakoen artean gutxienez %20 egoera kaskarrean dauden kolektiboetako langileak izatea edo, bestela, kontratuaren %5 gutxienez laneratzeko eta gizarteratzeko enpresekin kontratatzea). Bestalde, akordio horrek laneratzeko enpresei zabaltzen dizkien aukerak irabazi asmorik izan ez eta laneratzeko eta gizarteratzeko xedetzat duten bestelako enpresa solidarioei ere luzatu behar zaizkiela iruditzen zaigu. Horretarako, dagozkion aldaketak egin beharko dira legean, aurreko puntuetan esan dugun moduan.

4. EAEko Kooperatiben Legea aldatzea, ekonomia sozialeko enpresa-figura duten laneratzeko enpresak sortzeko aukera emateko⁴⁰.

5. Ekimen sozialak parte-hartze aktiboa izatea Lanbideren garapen eta administrazio-kontseiluan. Lanbideren kudeaketa-, jarraipen- eta ebaluazio-egitura Eusko Jaurilaritzako, Confedebako eta UGT eta CCOO sindikatueta ordezkariek osatzen dute gaur egun. Diru-sarrerak eta gizarteratzeko bermatzeko errenten, laneratzeko enpresen eta enplegarritasuna sustatzeko eta trebakuntza lantzeko beste programa batzuen kudeaketarekin zerikusia duten politika publikoak Lanbideren eskumena direnez, ekimen sozialak ere kudeaketa-organo horietan egotea ezinbestekoa iruditzen zaigu. Izan ere, ekimen sozialeko egiturek (ekonomia solidarioak, laneratzeko enpresek, irabazi asmorik gabe interbentzio soziala egiten duten kooperatiba, elkarte eta fundazioek...) presentzia aktiboa dute esparru horretan eta beraiek ere ardura dute goian aipatutako politika publikoen garapenean.

39 Eusko Jaurilaritzaren 6/2008 Ebazpena (ekainaren 2koa) (29. oin-oharrean aipatua).

40 Kooperatiba bateko langile-bazkideen gehiengoa bateraezina da gaur egun laneratzeko enpresak onartzeko baldintza gisa finkatzen den (aldi baterako) laneratzeko-programetan dabilzan langileen portzentajearekin (gutxienez %40 enpresaren lehenbiziko hiru urteetan, eta %50 laugarrenetik aurrera). Kooperatiba bat laneratzeko enpresa bat baldin bada, bazkide ez diren langileek bazkide direnen aldean lan egin dezaketen gehieneko ordu kopurua handitzea proposatzen dugu guk, Laneratzeko Enpresei buruzko Legea bete ahal izateko moduan.

b.

PROPOSAMENAK

Agenda:

Ekonomia Solidario baten aldeko erronkak Bizkaian

Horiexek dira REAS Euskadik euskal erakunde publikoei egindako proposamenetako batzuk, erakundeok ekonomia solidarioa sustatzeko neurriak txertatu ditzaten beren politikan. Gure ustez, botere publikoek erraz onartu ditzakete proposamen horiek eta, egungo egoeran gainera, bidegabekeria eta desoreka handienak eragiten ari den eta erakunde publikoak gizarte-xedeetarako aurrekontuak murriztera behartzen ari den ekonomia-eta finantza-sistemaren kontrako norabidean lan egiten duen sektore bati lagunduko lioke horrek.

Proposamenok gauzatzeko irizpide horiek politika publikoen kudeaketan txertatzeko adina borondate politikoa eskatzen dute. Horretarako, REASen eta EAEko administrazio-maila desberdinen arteko elkarrikteta- eta lankidetzak-esparruak ugaritu beharko lirateke, eta, hori lortzeko, beharrezkoa da, lehenik eta behin, alderdi politikoak sentsibilizatzea eta haiekin lan egitea. Era berean, proposamen hauek gizarteko beste eragile batzuen babesa eta laguntza behar dutela iruditzen zaigu.

Azkenik, hemen jasotako proposamen guztiak kudeaketa publikoko alderdi zehatz batzuei buruzkoak dira, gure ustez ekonomia solidarioko eduki batzuk txertatzeko aukera ematen duten alderdiei buruzkoak hain zuzen ere. Dena den, ekonomia solidarioaren bokazio politikoki eraldatzaileak sakonera handiagoko eraldaketak bilatzen ditu. Sistema ekonomikoaren funtzionamendua eta erakunde publikoek sistema hori kudeatzeko modua sakonean erreformatzea litzateke eraldaketa horietako bat⁴¹. Konturatzen gara helburu hori lortzeko gaitasuna behar duela ekonomia solidarioko mugimenduak, sareak eratzeko beste gizarte-mugimendu batzuekin, ekonomia kritikoko beste korrante batzuekin, sindikatuekin eta, oro har, egungo sistema politiko eta ekonomikoaren funtzionamenduarekin nahigabetuta eta haserre dauden herritarrekin.

Ekonomia solidariotik ekonomia eta gizarte ekitatiboago, iraunkorrago eta solidarioagoa eraikitzeak balore berriak eta tresna zehatzak eskaini nahian gabilta, azken batean⁴².

41 Honako irakurgai hau proposatzen dugu: NAVARRO V., TORRES LÓPEZ, J. eta GARZÓN ESPINOSA, A. (2011): *Hay alternativas. Propuestas para crear empleo y bienestar social en España*. Ed. Sequitur, Madril. Liburu horretako egileek krisia, krisiaren kausak eta ondorioak eta egon daitezkeen irtenbideak azaltzen dituzte estilo argi eta zuzenean, lanpostuak sortu eta gizarte-ongizatea areagotzeko patronalak, banku-gizonek, banku zentraletako zuzendariak eta haien esanetara jarduten duten politikariek proposatzen dutenez bestelako bideak badaudela eta frogatzen saiatzeko. Proposamen zehatzak jasotzen ditu M15eko espirituari jarraiki idatzitako liburu honek, datorkigun hondamenditik ateratzeko konponbide gauzagarriak eta bestelako erantzunak bilatzen dituzten pertsona guztien ahotsa isladatuz.

42 Adibide praktiko alternatibo ugari aurkituok dituzue ekonomia solidarioko erakundeen esperientzia zehatzak jasotzen dituzten 50etik gora bideoklip hauetan: http://www.economiasolidaria.org/buenas_practicas_videos eta jardunbide kolektibo egokiei buruzko lau erreportaje eta bideoklip hauetan: http://www.economiasolidaria.org/category/temas/buenas_practicas_colectivas (2012/04/10).

7.- INTERES-TALDEEI EGINDAKO ELKARRIZKETAK

7.1. Administrazio Publikoak

ESS krisi ekonomikorako irtenbide edo alternatiba izan daiteke. Langileak enpresen kudeaketara eraman behar dira, enpresak kooperatiba bihurtu behar dira. Finantzazio-iturriak eskuratzeko, dirua jarri beharra dago.

– Getxoko Udala-.

Administrazio publikoetako interes-taldeari egindako elkarrizketetan, Getxo, Durango, Santurtzi eta Leioako udalek parte hartu dute. Galderak lau multzotan bildu ditugu:

- a) Ekonomia sozial eta solidarioaren (ESS) gaineko ikuspegia administrazioaren barruan.
- b) ESS-enpresak eta administrazioarekin duten erlazioa.
- c) ESSren sustapena administrazioetik.
- d) Ekonomia globala.

30-40 urte arteko gizonak izan dira gure elkarrizketatuak, administrazioan/administrazioarekin lan egiten duten teknikariak guztiak ere, eta beren lanpostua ederki ezagutzen dutenak. Ez dugu politikaririk elkarrizketatu, eta horretarako aukerarik ere ez dugu izan.

Bizkaiko administrazio publikoetako langileek ezagutzen dute *ekonomia sozial eta solidarioa* (ESS) terminoa. Ekonomia tradizionalaz bestelako alternatiba ekonomikoarekin lotu dute denek, eta irabazi ekonomikoaz eta dirua irabazteaz bestelako xedeak dituela esan dute. Haien iritziz, gizarte-bazterketa jasateko arriskuan dauden edota ezintasun fisiko eta psikikoak dituzten kolektiboen eskubideak zaindu, sustatu eta babesten ditu ESSk

Era berean, ikusi dugunez, ESS terminoa berez ez da Bizkaiko administrazio publikoetako barne-politikako inongo jarraibide, oinarritzko dokumentu edo ekintza-planetan agertzen. Terminoa ezagutzen dute, baina ez du beren barne-dokumentuetan aipatzeko adinako pisu espezifikorik.

Agenda:

Ekonomia Solidario baten aldeko erronkak Bizkaian

7.
ELKARRIZKETAK

Administrazio guztiek Tokiko Agenda 21eko planak aipatu dituzte, eta horien barruan udaleko ezaugarri sozialak, etikoak eta ingurumenekoak neurtu eta baloratzeko diagnostiko kuantitatibo eta kualitatiboak egin dituzte. Era berean, tokiko agenda 21etan udalaren iraunkortasunerako hiru dimentsioak jasotzen dira. ESSrekin erlazionatutako jarduerak tokiko agendek osatzen dituzten jarduera-plan espezifikoetan kokatu litezke.

ESSko eragileekin lan egiten duten administrazio publikoetako langile eta arloak dira egin beharreko zerbitzu eta lanak kontratatzen dituztenak. Administrazioaren estrategiaren barruan, kontratazio publikoak pisu handia dauka eta hor aukera dago lanak eta zerbitzuak ekonomia sozial eta solidarioko enpresei esleitzeko. Hori dela eta, egin beharreko zerbitzu edo lanaren arabera ESSko eragileek arlo batera edo bestera jo beharko dute: gizarte-ongizatera, kontrataziora, kontsumo-arlora... Zerbitzua argitaratu, eskaini edo kontratatzen duen administrazio publikoko arloaren arabera, hura izango da ESSko eragileekin jarduteko eta komunikatzeko arduraduna. Hortaz, egin beharreko jarduera zein arlo edo sailekoa den.

Herrian eta administrazioaren barruan ere ekonomia sozial eta solidarioaez da askorik ezagutzen. Ahulgune bat daukagu, beraz, ez dagoelako eredu honek esan nahi duenari buruzko nahikoa ezagutzarik. Gabezia bat dago. Jendea prest dago gai hauei buruz ikasteko eta trebatzeko, baina denek esaten dute ez dutela astirik horretarako.

Oro har, elkarrizketatutako guztiek baietz erantzun dute beren administrazio publikoak ESS bultzatzen eta sustatzen ote duen galderari. Normalean zehar-lerro bezala bultzatzen da, ez modu espezifiko batean, sail edo departamentu batetik. ESS oso kontuan hartzen da jasaten ari garen abagunean. Arlo sozialak (gizarte-ongizateak, gizarte-ekintzak) garrantzi itzela du, arlo horretara bideratzen baita Bizkaiko administrazio guztien aurrekontuen zati handiena.

Administrazio guztiak aurrekontuak berrikusten ari dira, eta kasu guztietan ere murriztu egin dira. Ingurumenak normalean eutsi egin dio esleitutako kopuruari, Lankidetzan murriztu egin da eta Gizarte Ekintzan, berriz, handitu egin da urteroko zenbatekoa. Administrazioak esparru soziala lantzeko duen kezkarri zor zaio hori, lanpostu gehiago sortzen eta egoera kaskarrean daudenei laguntzen saiatzen baita. Enplegua sortuz lan egiteko premia larria dago.

Esaten dutena egiteko zeregina betetzen, gizartea sentsibilizatzen, kontzientzia soziala erakusten eta enplegua sortzen saiatzen dira administrazioak. Gero eta kezkatuago daude langabeziarekin eta udaleko kolektibo eta elkarten beharrei erantzutearekin.

Trebakuntza-jarduerak antolatzen dituzte, mankomunitate-mailan edo administrazio bakoitzaren enplegu-sareen barruan, normalean. Bizkaiko Foru Aldundiak eta Eusko Jaurlaritzak ekintzailatza sozialeko programak bultzatzeko laguntzak ematen dituzte.

Ekonomia globalizatuak gainditu beharreko **erronkak** garbi daude: **Aberastasunen banaketa ekitatiboa**. Munduko aberastasun eta diru-sarreraren banaketan desoreka nabarmena dagoela salatzen dute. **Bidezkoagoak eta solidarioagoak izateko eta kontzientzia soziala izateko** beharra sortzen da. Aipatzen diren **desafio**en hauen artean, **enplegua sortu** beharra aipatzen da. Bizkaian egoera itxaropentsuagoa da, krisiaren gaineko ikuspegia hobexeagoa baita. Bizkaiko eraikuntza-sektorea ez zegoen Espainiako beste leku batzuetan bezain sustraitua, eta ez da okupatzeko edo eraikitzeke lurrik gelditzen. Baina, gutxiago bada ere, Bizkaia ere ari da krisia pairatzen. Europaren eta Espainiaren aldean, erregio aberatsa dugu Bizkaia, baina batasun politikaren falta sumatzen da erabaki estrategiko adostu eta uniformeak hartzeko garaian. Nahasmena dago batasun politikorik ezagatik eta etsipena, hartzekoak diren erabakien aurrean.

Egoera politikoa txundigarria da, eta ezkor ikusten da epe labur eta ertainera. Epe luzera ere bai, baina gauzak hobetzeko itxaropen txiki batekin. Elkarrizketatutako batzuk toki-agenda 21eko teknikariak ziren eta etorkizun berdeagoa eskatzen zuten: kontzientzia sozialarekin, ingurumena babestuz, berrikuntzaren eta kontsumo jasangarriaren aldeko apustu sendoagoarekin, aberastasunaren banaketa ekitatiboagoarekin Lurreko herrialde pobreekin (edo suspertzen ari diren herrialdeekin), enpresa garbiekin...

Ekonomia sozial eta solidarioa betiko enpresen alternatiba gisa aurkezten da. Garrantzitsua da berdintasunerantz eta ekitaterantz jotzea, eta hori lortuko bada xede sozial eta solidario batekin lan egin beharko da. Enpresa-esparruan langileak gure pareko edo hurkotzat sentituz baino ez da lortuko desorekak berdintzea.

Jendea sentsibilizatzea, laguntza ematea eta ESSko eragileak gero eta gehiago kontratatzea da administrazio publikoen egitekoa. Helburu hori mantentzea eta arautzea komeniko litzateke. Bestalde, administrazio publikoek argi eta garbi bultzatzen dute unibertsiteateen egitekoa ikasleak eta etorkizuneko herritarrek bestelako ekonomia-ereduak garatzeko aukeren inguruan sentsibilizatu, kontzientziatu eta trebatzeari dagokionez.

7.

ELKARRIZKETAK

Agenda:

Ekonomia Solidario baten aldeko erronkak Bizkaian

7.2. Hedabideak

Langileak nola izango dira lehiakorrak, enpresak nahi duenean kaleratu baditzaie? Nola inplikatu dira, bada, baldintza horietan?
- Gara egunkaria-.

Hedabideetako interes-taldeari egindako elkarrizketetan honako hauek parte hartu dute: Gara egunkariak, Herri Irratiak eta Euskal Kazetarien Elkarteak, guztiak ere Bizkaian kokatuak. Galderak lau multzotan bildu ditugu:

- a) ESSren gaineko ikuspegia hedabidearen barruan.
- b) ESS-enpresetako langileak eta hedabidearekin duten erlazioa.
- c) ESSren sustapena prentsatik.
- d) Ekonomia globala.

Elkarrizketatutakoen erdiak emakumeak ziren, eta beste erdiak gizonak. Elkarrizketatu ditugun kazetariak ekonomia-gaietan eta gaurkotasun-gaietan espezializatuta zeuden.

Elkarrizketak egin genituenean, greba orokorraren atariko garai mugituan ginen. Gure herriko gertakizun ekonomikoak eta azken-azken berriak denbora errealean jakiteko betebeharra daukate hedabideek. Elkarrizketatuek errezeloa eta mesfidantza agertu dute egungo gobernuaren onartzen ari den aldaketen inguruan.

Ekonomia sozial eta solidarioarekin sentsibiltate berezia duten kazetariak dira aukeratu ditugunak. Bizkaiko hainbat hedabidetako kazetariei egindako elkarrizketetatik ateratako ondorioak sistematizatu eta gero, baieztapen hauek bildu ditugu:

Ekonomia sozial eta solidarioa terminoa ezagutzen dute. Ez dute gaiari buruzko ikastarorik egin, ez lanean dabilen hedabidean, ez unibertsitatean, ez beste inon ere. Ekonomia sozial eta solidarioari buruz ikastaro edo trebakuntzaren bat egiteko aukeraz galdetuta, interesa azaldu dute. Horretarako arazo bakarra denbora litzateke, normalean berehala eta korrika eta presaka lan egin behar izaten dute eta.

Ez zaie iruditzen kazetaritza sozialari lotutako gako zehatz batzuk daudenik, kazetaritzak ezinbestean soziala izan behar duela baizik. Hedabideen eta ESSko eragileen arteko erlazioa egonkorra eta egokia iruditzen zaie. Baina beraiek zabaltzeko moduko albiste gehiago lantzeko eskatzen diete ESSko eragileei. Egia da ESSko eragileek prestatzen dituzten komunikatuek ez dituztela gaurkotasun-albisteak askorik elikatzen. Onartzen dutenez, errazagoa da beste mota bateko albiste ekonomikoak saltzea.

Ekonomia tradizionalako enpresekin erlazio ona dute, baina emaitza ekonomiko eta balantze ekonomiko hutsak jakinarazi beharrean, bestelako informazioak ere jaso nahiko lituzkete: langileek zer-nolako lan-baldintzak dituzten, genero-parekidetasuna betetzen den, soldata duinak ordaintzen diren... Diharduten enpresa-esparruak ekonomia sozialarekin eta erantzukizun sozialarekin zer-nolako erlazioa duen galdetuta, erantzuten dute erantzukizun soziala iruzur hutsa dela, enpresa pribatu tradizionalak beren irudia eta beren aurpegi publikoa garbitzeko marketin hutsa, alegia.

Iruditzen zaie ESSko eragileek ekarpen berria egiten diotela ekonomiari. Kazetarien iritziz, kooperatibismoa oso ideia ona da teorikoki, eta krisi-garai honetan kooperatibak dira, hain zuzen, krisiari ongien erantzuten ari direnak eta garai berrietara ongien egokitzen ari direnak. Baina alderdi negatibo bat ere azpimarratzen dute: kooperatibismoaren idealak praktikan ez direla behar bezala gauzatzen eta garatzen. Zaila da Bizkaiko kooperatibei buruz hitz egin eta Europako kooperatiba handiena ez aipatzea: MCC Mondragon, alegia. Haien ustez, kooperatiba handiak asko burokratizatu dira eta hastapenetako kooperatibismotik urrundu egin dira. Gainera, kooperatiba horietako batzuk enpresa tradizionalen moduan jarduteko baliatzen dira kooperatibismoaz. Komunikatzeko eta informatzeko aholkua ematen diete kazetariak ESS-enpresei, joan daitezela kazetarien bila, komunikatzen ez diren gauzak egingo ez balira bezalakoak direlako. **Informatzen ez baduzu, gauzak gertatzen ez direla esan nahi du.**

Ekonomian aurkitzen ditugun **erronken** artean, **ekitatea eta lanaren banaketa** nabarmentzen dituzte. **Desafio**ei dagokienez, berriz, **langabezia** gainditu beharra aipatzen dute. Kazetariak oso egoera ekonomiko kaskarra ikusten dute epe labur, ertain eta luzera begira, eta **gobernuek botere ekonomikoei men egin dietela uste dute**, hala, egoera zuzentzeko egungo sistema aldatu beharra dagoelakoan daude. Enpresaburuek langileak gehiago babestu, gehiago entzun eta haien behar eta iritziak gehiago aintzat hartu beharko lituzketela iruditzen zaie. **Langileak nola izango dira lehiakorrak, nahi duenean bota ditzakeen enpresa batean? Langileak nola inplikatuko dira baldintza horietan?**

Administrazioak jokaturako papera ere gaitzetsi egiten dute, botere ekonomikoari men egin diolako.

Bestalde, zenbait sindikaturen lana kritikatzeko dute. Betiko banka kritikatu eta banka etikoaren alde azaltzen dira. ESS egungo egoera ekonomikorako alternatiba egokia dela uste dute, baina kooperatibismoaren oinarrian dauden printzipioetan bermatuz gero.

7.

ELKARRIZKETAK

Agenda:

Ekonomia Solidario baten aldeko erronkak Bizkaian

7.3. Sindikatuak

Jendearen bizi- eta lan-baldintzak hobetzea da erronka. Aberastasunak modu bidezkoago eta ekitatiboagoan banatzea. Planetaren beraren iraunkortasuna da erronka.
- ELA sindikatuak.

Sindikatuaren interes-taldeari egindako elkarrizketetan, sindikatu hauek parte hartu dute: CGTk, ESKk, ELAk eta CCOOk. Galderak lau multzotan banatu ditugu:

- a) Ekonomia sozial eta solidarioaren (ESS) gaineko ikuspegia sindikatuaren barruan.
- b) ESS-enpresetako langileak eta sindikatuarekin duten erlazioa.
- c) ESSren sustapena sindikatutik.
- d) Ekonomia globala.

Elkarrizketatutako guztiak gizonak ziren, guztiak ere 30-40 urte bitartekoak. Horietako gehienek sindikatuko finantza- eta kontularitza-arloetan dihardute zuzenean, eta beste batzuk gizarte-gaiez eta afiliazioaz arduratzen dira.

Elkarrizketatu ditugun sindikatu gehienek beren finantzazio propioa dute, afiliatuen kuotetan oinarritzen dena, eta beren aurrekontuen %5 bakarrik dator diru publikotik. Sindikatuak egindako gogoeten arabera, finantzazio-iturri pribatu horrek independentzia eta autonomia bermatzen die administrazio publikoaren aurrean, eta horri esker egoera hobean egongo dira krisi-garaitan beren interes eta eskubideen alde negoziatzeko eta egoerari aurre egiteko garaian.

Era berean, elkarrizketatutakoek diote ezagutzen dutela ekonomia sozial eta solidarioa terminoa, baina ez dagoela txertatuta ez beren estrategia orokorrean ez sindikatuaren sorrera-dokumentuetan.

Ekonomia sozial eta solidario terminoaren lehen zatia (ekonomia soziala) ezagunagoa zaie, termino horrek historikoki izandako bilakaeraren eta langileen eskubideak babesteko sindikatuak garatutako borrokaren ondorioz. Hortaz, terminoaren *solidario* kontzeptuarekin ez dira identifikatzen.

Bestalde, normalean ez dute pertsona bat izendatua ESSrekin erlazionatuta sortu daitezkeen zereginetarako. Sortu ahala erantzuten diote gaiari. Sindikatuak liberatuetatik gutxi-gutxiak jardun dezakete %100ean jardun sindikalean. Hasieran esan dugunez, bazkideen afiliazio-kuota da sindikatuaren diru-iturri nagusia, eta lan boluntarioak pisu handia dauka. Hori dela eta ezin dute pertsona bat eduki buru-belarri ESSrekin lotutako gaiak garatzen eta bultzatzen aritzeko.

ESS-enpresen eta sindikatuen artean dagoen erlazioari dagokionez, elkarrizketatu guztiak bat etorri dira: enpresetako langileak dira afiliatuak, inoiz ez pertsona juridikoak. Eta oraingoz betiko merkataritza-enpresetatik (sozietate mugatuak, sozietate anonimoak...) datozen afiliatuak dira gehienak, baina kooperatibetako eta mutualitateetako afiliatu kopurua handituz joan da. Oso hedatuta dagoen joera bati jarraiki, krisi-garaian langileak gehiago afiliatzen dira, beren eskubideak hobeto babestuko dituztelakoan. Langileek zenbat eta arazo gehiago izan, orduan eta afiliazio handiagoa sindikatueta, afiliazioaren bidez beren interesak babestuago sentitzen baitituzte.

Sindikatuena eta ESSko eragileen arteko tratuari edo erlazioari dagokionez, egia da langileekin eta haien ordezkari sindikalekin lan egiten dela beti eta uneoro. Hori dela eta, batzuetan aholkularitza juridikoa eman diete behar besteko ordezkapen sindikala zeukaten enpresei.

Sindikatuena xedea ez da ESS sustatzea berez. Horren ondorioz gerta liteke zeharka ESS sustatzea, baina ez berariaz eta nahita behintzat. Sindikatuen egitekoa, azken batean, langileen interesak enpresaren aurrean babestea da. Sindikatuak ikastaro tekniko-juridikoak ematen dituzte, kontratazioaren, nominen eta greba-eskubidearen gaineko oinarritzko nozioak azaltzeko. Nozio soilki juridikoak izaten dira, afiliatuei enpresan beren eskubideak defendatzen laguntzeko. Horrekin batera, eduki ideologikoko ikastaroak ere ematen dituzte, baina enpresak sortzeko, norbere kasa lan egiteko edota ekintzailatza-proiektu bat garatzeko ikastarorik ez dute ematen.

Sindikatuak ezaguna zaie banka etikoa. Sindikatuak berez ez dute zuzenean lan egiten ez FIAREkin ez TRIODOekin, baina beren bazkide eta liberatu batzuek sinesmen osoa dute banku-eredu horren helburuetan eta batzuek finantzazio-iturri horiek erabiltzen dituzte.

Sindikatuak jarrera kritikoa dute administrazio publikoekin, haien iritziz, administrazioek ez baitituzte kontratazioak arretaz zaintzen, izan ere, kontratazio horiek administrazioak zuzenean eginak izanez gero gertatuko litzatekeenaz bestela, langileen eskubideak betetzen ez dituzten azpikontratak baimentzen dituzte. Administrazio publikoei enplegua sustatzeko eta sortzeko deia egiten diete sindikatuak, haiek direlako ekonomiaren motorrak eta beraiei dagokielako inbertitzea, beraz. Administrazio publikoak ez ditu berdin tratatzen gizartearen eta langilerian ordezkapen eta eragin zabala duten sindikatuak eta ordezkapen gutxiago dutenak.

Bestalde, hedabideen papera gaitzesten dute sindikatuak.

7.

ELKARRIZKETAK

Agenda:

Ekonomia Solidario baten aldeko erronkak Bizkaian

Mundu-mailako, Estatu-mailako eta erkidego-mailako egoera ekonomikoa gaizki ikusten dute. Sindikatuak ez dute globalizazioaren alde egiten. **Desazkundera** deritzen pentsamendu-korrontea bultzatu eta sustatu behar dela uste dute. Gutxiago kontsumitzean, gauza gutxiago erabiltzean eta gutxiago gastatzean oinarritzen da korronte hori. Geroko belaunaldiak koherenteak eta kontsekuenteak izan beharra dago, bai eta suspertzen ari diren herrialdeekin ere. Aurrean dugun **erronka** desazkundera da, beraz, eta **desafioa**, berriz, sistema aldatzea. Sistema aldatzeko hainbat neurri aplikatu behar dira, hala nola: bidezko merkataritza sustatzea, ingurumena zaintzea eta politika fiskalak berrikustea. Sindikatuen iritziz, ez da komeni BEZaren tankerako zuzeneko zergak igotzea, pertsona guztiei ordainarazten baitzaizkie, baina bai, aldiz, PFEZren moduko zeharkako zergak. Era berean, Tobin tasa aplikatzea proposatzen dute, diruaren mugimendu espekulatibo guztiei %0,7ko tasa kobratzea, alegia. Kapital finkoan inbertitzeko sozietateak (SICAF gaztelaniazko siglan) eratzea da proposatzen duten beste neurri bat, eta horien bidez %1eko tasa kobratzea dirudun handi guztiei. ESK eta CGT sindikatuak, bestalde, diru-sarrerak bermatzeko errenta (RGI gaztelaniazko siglan) sortzearen alde daude, errenta hori behar bezala araututa. Sindikatuak aipatzen duten beste erronka bat **ekitate**a da, hots, aberastasunak justiziaz eta desorekarik gabe banatzea. **Aberastasunen banaketa** ekitatiboagoa eskatzen dute.

Egoera ekonomikoa etsigarria eta negatiboa iruditzen zaie epe labur-ertain eta luzera. Desazkunderaren bidetik jotzea eta egun indarrean dagoen sistema aldatzea dira erronka nagusiak. Ekonomiaren, ingurumenaren, baliabideen eta baloreen krisia salatzen dute, eta egungo egoeraren alternatiba iruditzen zaie ekonomia sozial eta solidarioa.

74. Unibertsitateak

Ezin dugu munduko botere ekonomikoa kontsumoaren maximizazioan oinarritu. Unibertsitatean desazkundea ezartzea haxe litzateke: zoriona ez oinarritzeta gauza gehiago edukitzean, daukaguna gehiago gozatzean baizik.
-Euskal Herriko Unibertsitatea-.

Unibertsitateen interes-taldeari egindako elkarrizketetan honako hauek parte hartu dute: EHUK, UNEDek, Deustuko Unibertsitateak eta HEGOA Institutuak, guztiak ere Bizkaikoak.

Egindako galderak lau multzotan banatu ditugu:

- a) Ekonomia sozial eta solidarioaren (ESS) gaineko ikuspegia unibertsitatearen barruan.
- b) ESSren eta unibertsitatearen arteko erlazioa.
- c) ESSren sustapena unibertsitateak.
- d) Ekonomia globala.

Elkarrizketatutakoen erdiak emakumeak ziren, eta beste erdiak gizonak, guztiak ere 40-55 urte bitartekoak. Elkarrizketatu ditugun guztiek irakaskuntzan dihardute, bere unibertsitateko finantza-arloan lan egiten duen batek izan ezik.

Unibertsitate-arloan ondo ezagutzen dute ekonomia sozial eta solidarioa terminoa. *Sozial/solidario* terminoei buruz galdetuta, gehienek erantzun duten hobe dela definizioa ez aldatzea eta *ekonomia sozial eta solidarioa* uztea.

Unibertsitatean ESS jasotzen duten irakasgaiak eta ikasketa-planak sortzeko kezka sumatzen da. Halere, dagoeneko badituzte lorpen batzuk: GEZKI Institutua, EHU barruan kooperatiben eredia lantzeko sortua, batetik; eta, bestetik, ESSri buruzko masterra sortzeko proposamena, HEGOA bultzatzen ari dena datorren ikasturtean (2012-2013) eskaintzen hasteko asmoz (ANECaren onespeneraren zain daude orain).

Ikasleek ESSrekin erlazionatutako gaiet buruz duten interesaz galdetuta, interes gutxi dutela erantzun dute. Errua ez zaie ikasleei beraiei egozten, ordea, ezezaguna zaien gai baten gaineko

Agenda:

Ekonomia Solidario baten aldeko erronkak Bizkaian

7.
ELKARRIZKETAK

ez-jakintasunari baizik, haren berri ez badute ezin baitute harekiko interesik izan. Irakasleek gai hauen inguruan duten motibazio eta kontzientziaren eta irakasle hauen ikasleen interesaren artean lotura garbia dago. Unibertsitatean argi ikusten da ESSn sinesten duten eta harekiko interesa duten trebatzaile-multzo bat egotea beharrezkoa dela ikasleei interes hori kutsatzeko.

ESSren baloreak hainbat karreratan jorratzen dira, zehar-lerro gisa. EHUKo irakasleen iritziz, ESS karrera guztietan lantzeko aukera dago, berez. Ekonomiarekin eta enpresen kudeaketarekin lotutako karrerak etortzen dira burura aurrena, baina letretako karreretan, Lan Harremanen Eskolan, bai eta Matematika eta Kimika bezalako zientziako karreretan ere ekonomia ulertzeko eredu berri bat garatu daiteke.

Ez dago ESS terminoa jasotzen duen dokumentu estrategikorik, baina asmoa daukate hemendik ez denbora askora termino hori jasotzeko.

ESSko enpresekin izaten dute erlazorik tarteka-marteka, prestakuntza-zikloak, moduluak edota hitzaldiak eman behar dituztenean. Unibertsitateen eta REASen artean garatzen ari den lankidetza azpimarratu dute bereziki. Horrek aukera ematen du ekonomia sozial eta solidarioko sare hori osatzen duten esperientzia praktikoak eta unibertsitateek ESSri buruz egindako ikerketak eta teorizazioa uztartzeko.

Unibertsitatea ESS bultzatzen eta sustatzen duen eragile gisa ikusten dute. EHUK, adibidez, kontratazioan irizpide etiko eta sozialak jasotzeko eta unibertsitateko vending-makinetan bidezko merkataritzako produktuak eskaintzeko baldintza-orri publikoak onartu ditu. EHUK enpresen haztegi bat dauka ikasleek enpresa-munduan esperientzia eskuratu dezaten, eta haztegi horretako enpresa batzukekonomia sozial eta solidarioko enpresak dira. Bestalde, Praktiges programa dauka EHUK, enpresetan egiten diren praktikak kudeatzeko. Unibertsitateko ikasleek beteko dituzten lanpostuak eskaintzen dituzten enpresak behar dira.

Oso zaila da ESSri buruzko trebakuntzaren eragina neurtzea. Unibertsitate guztiak bat datoz horretan, denei zaila iruditzen baitzaie eragina edo inpaktuak neurtzea. Halere, unibertsitateko ikasleek ESSren gaineko trebakuntzari dagokionez jasotzen dituzten inpaktuak neurtzeko sistema batzuk proposatzera ausartzen dira EHU eta HEGOA. Lizentziadun berriek hartzen dituzten lanpostuak baloratzen dituzte, adibidez. Era berean, egiaztapen-sistema bat eratzea proposatzen dute, REASen ikuskailletza sozialaren tankerakoa, irizpide horiek erabiliz ESS unibertsitateko ikasleen etorkizun profesionalean izaten ari den eragina baloratzeko.

Egoera ekonomikoa gaizki ikusten dute epe labur, ertain eta luzera begira. Unibertsitateko ordezkarien ustez, hazkunde mugagabea ez da jasangarria, eta krisia gainditzeko konponbidea ez da gehiago kontsumitzea, egungo sistema berrikustea baizik. Unibertsitateak egun duen **desafio** ekonomikorik handiena egungo **sistema aldatzea** litzateke. Egia da gauzak dauden bezala antolatuta

zaila dela neurri hori aplikatzea, gobernuei eta finantza-sistemari ez zaielako aldaketarik komeni. Iruzur fiskala arautzea ezinbestekoa iruditzen zaie. Paradisu fiskalak azkar batean ezabatu litezke, horretarako interesa egonez gero. Kontuan izan behar dugu aldatu egin dela munduko panorama ekonomikoa: herrialde garatuak behar baino gehiago kontsumitu dute eta, hurrengo belaunaldien etorkizuna bermatzearren kontsumoa kontrolatzeaz gain, kontuan hartu behar dugu suspertzen ari diren herrialdeek ere gehiago garatzeko eskubidea dutela. Ingurumena babesteaz, hazkundera eta kontsumoa kontrolatzeaz eta gure beharrak gauza materialetan oinarritu gabe asetzeaz ari gara hemen. Sistema aldatzea da dagoen desfiorik premiazkoena.

Krisiarekin unibertsitateko matrikulen igoera adierazle interesgarria da. Lan-merkatuak ezin ditu lan egiteko adinean dauden pertsonak lehen bezain azkar hartu bere baitan. Eraikuntza-burbuila lehertzearekin batera, lanpostu asko suntsitu dira. Finantza-burbuila izan zen eraikuntza-burbuilaren jatorria. Ikastea, norbere burua trebatzea, aukera bat dela konturatzen da jendea orain, eta horregatik igo da unibertsitateko ikasleen kopurua Bizkaiko unibertsitate publiko zein pribatuetan.

Sentsibilitateak irakastea da unibertsitatearen **erronketako** bat. Luis Guridiren hitzetan, "kapitalismo neoliberalaren erronka handia pentsamoldeak aldatzea izan da".

Iratxe Amianoren ustez, "unibertsitatea irakasleak trebatzen saiatzen da. Trebakuntza subjektiboa eta ez dogmatikoa ematen du, zailena sentsibilitateak hezteka baita".

Aitziber Mugarraren iritziz, azkenik, "**sare sozialak, elkartasuna eta kapital soziala berreskuratu** behar ditugu. Unibertsitateak erantzukizun soziala dauka".

Ekonomia sozial eta solidarioa ekonomia klasiko eta tradizionalaren alternatiba gisa ikusten dute. Eredu horrek aukera berriak zabaltzen dituela uste dute. Bizi dugun garai honetan, eredu hori da dagoen **alternatiba** bideragarri **bakarra**. Bestelako filosofia bat garatu behar dugu, onura sozial ez hertsiki ekonomikoa bilatzeko.

7.

ELKARRIZKETAK

Agenda:

Ekonomia Solidario baten aldeko erronkak Bizkaian

8- ONDORIOAK

Egungo egoera ekonomikoaren alternatiba gisa agertzen zaigu ekonomia sozial eta solidarioa, langileen ordez bankuek, politikak eta enpresaburuek agintzen duteneko egungo sistema aldatzen laguntzeko.

Ekonomia sozial eta solidarioak, gainera, langileen papera babesten du, haien iritziak entzun, haien lana baloratu eta egiten duten jarduera ekonomikoagatik errekonozituko bailituzke eredu horrek. Horrekin batera, ekonomia sozial eta solidarioaren eredua, eta hura eratzeke eta antolatzeke moldeak, lagungarriak izan daitezke langileak beren jardueretan aritzeko motibatu eta adoretzeko.

Administrazio publikoak aurrekontu publikoak ditu bere esku bere jarduerak garatzeko eta enplegua sustatzeko politikak bultzatu beharko litzuzke, beren jarduera ekonomikoak garatu dezaketen guztiei lagunduz, autonomoen lana sustatuz bereziki, Espainia osoko jarduera ekonomiko guztiaren % 80 haiek egina baita.

EAEko ekonomiak pisu nabarmena du Espainiako ekonomia osoaren barruan. Hemengo enpresa-sarea, giza kapitala eta lan-baldintzak gehiago errespetatzen dira beste leku batzuetan baino. Hala ere, Estatu- eta Europa-mailako sistema baten barruak egoteak badu eragina.

Sindikatuak langileen eskubideez arduratzen dira eta beren ordezkaritza handitzen ari da ekonomia sozial eta solidarioko enpresak osatzen dituzten eta enpresa horietan lan egiten duten pertsonen artean. Ekonomia solidarioak gainditu beharreko oztopo nagusia pentsamoldeak eta sentsibilitateak aldatzeko beharra da. Kapitalismo neoliberalaren lorpenik handiena jendearen pentsamoldea aldarazi eta beren ongizatea gehiago kontsumitzea eta gauza gehiago edukitzea zela sinetsaraztea izan zen, hain zuzen ere. Egungo pentsamoleari "buelta eman" beharko genioke emaitzak eta lorpenak eskuratzeko modu bakarra kolektiboki jardutea dela ulertzeko. Ongizatea ez da gehiago kontsumitzean eta gauza gehiago edukitzean oinarritzen, entzuna eta errekonozitua izateko eta elkartrukea eta integrazioa lantzeko esparruak aurkitzean baizik.

Unibertsitateak pentsamoldea aldatzeko motor gisa agertzen zaizkigu. Konturatzen dira zer-nolako eginkizun garrantzitsua betetzen duten etorkizuneko profesionalak eta langileak trebatzen. Unibertsitateak datorkigun mezua itxaropenez eta adorez beteta dago. Haiek garbi dute: ekonomia solidarioa beharrezkoa da, eta gero eta gehiago irakasten dute eta txertatzen dute beren eskola eta fakultateetako ikasketa-programetan.

ESSren erronkak honako hauek dira: egungo sistema eraldatzea, jendearen pentsamoldea eta sentsibilitateak aldatzea eta aberastasunak modu ekitatiboan banatzea. Desafioak, berriz, hauek dira: langabezia murriztea, solidarioak izatea

eta ongizate soziala ez oinarritzea gehiago kontsumitzean eta gauza material gehiago eskuratzean, baizik eta, irabazi ekonomikoen eta diruaren gainetik, pertsonen arteko erlazioak, gure adimena eta gizakiak zaintzean. Horixe da ekonomia solidarioak bultzatzen duena, hain zuzen ere: pertsonagan pentsatzea, bidezkoak eta ekitatiboak izatea inor baztertu gabe, irabazi asmorik ez izatea, ingurumena babestea, lankidetzaz bultzatzea, solidarioak izatea eta kontzientzia kolektiboa edukitzea.

EAEko ekonomiak pisu nabarmena du Espainiako ekonomia osoaren barruan. Hemengo enpresa-sarea, giza kapitala eta lan-baldintzak gehiago errespetatzen dira beste leku batzuetan baino. Hala ere, Estatu- eta Europa-mailako sistema baten barruak egoteak badu eragina.

Bizkaian, industria-sektoreak berrantolatzen ikastea da ESSren erronketako bat. Era berean jendeari irakatsi egin behar zaio bere gaitasuna garatzen, bere ongizate soziala areagotzeko eta hobeto bizitzeko. Desafioei dagokienez, enplegua sortu behar da eta familia guztiei hil amaierara iristen lagundu behar zaie, kooperatibismoan eta kolektibismoan oinarritzearekin batera. Solidarioki lan egiten irakatsi ez digutenez beldurra dago, nahiz eta argi dagoen solidarioki eta kolektiboki lan eginez baino ez garela gai izango arrakasta eta lorpenak eskuratzeko. Ezin dugu amore eman, aurreko belaunaldiek lortu zuten moduan, egungo ziklo ekonomikoa ere leheneratzea eta atsekabe eta egonezin handia eragiten ari den egoera ekonomiko honetatik onik ateratzea lortuko baitugu guk ere. Baina argi eta garbi izan behar dugu konponbideak ikuspegi eta oinarri sozial eta solidarioa izan beharko duela ezinbestean.

8.

ONDORIOAK

Agenda:

Ekonomia Solidario baten aldeko erronkak Bizkaian

9- BIBLIOGRAFIA.

ASKUNZE, C. (2007): *Economía Solidaria*, in CELORIO, G. eta LÓPEZ DE MUNIAIN, A. (koord.): Diccionario de Educación para el desarrollo, Hegoa, Bilbo, 107-113. or.

BAREA, J. (1990): *Conceptos y agentes de la Economía Social*, CIRIEC-España, Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa, 8. zk., 109-117. or.

BAREA, J. (1991): *La Economía Social en España*, *Revista de Economía y Sociología del Trabajo*, Revista de Economía y Sociología del Trabajo, 12. zk., 8-16. or.

BAREA, J. eta MONZÓN, J.L. (1995): *Las Cuentas Satélite de la Economía Social en España: una primera aproximación*, CIRIEC, Valentzia.

BAREA, J. eta MONZÓN, J.L. (1999): *Tercer sector e instituciones sin fines de lucro en la contabilidad nacional*, in BAREA, M. eta VITTDANINI, G. (zuz.): La economía del non profit. Libre expresión de la sociedad civil, Encuentro Ediciones, Madril, 149-176. or.

CHAVES, R. eta MONZÓN, J.L. (2000): *Las cooperativas en las modernas economías de mercado*, Economistas, 83. zk., 113-123. or.

CHAVES, R. eta MONZÓN, J.L. (2008): *La Economía Social en la Unión Europea*, Comité Económico y Social Europeo, Brusela.

CONSEIL WALLON DE L'ÉCONOMIE SOCIALE(1990): *Rapport à l'Exécutif Régional Wallon sur le secteur de l'Économie Sociale*, Lieja.

CORAGGIO, J.L. (2004): *Una alternativa socioeconómica necesaria: la economía social*, in DANANI(koord.): Política social y Economía Social. Debates fundamentales, Altamira, Buenos Aires.

CORAGGIO, J.L. (2011): *Economía Social y Solidaria. El trabajo antes que el capital*, Abya-Yala, Quito.

DA ROS, G.S. (2007): *Economía Solidaria: aspectos teóricos y experiencias*, Unircoop, 5. libk., 1. zk., 9-27. or.

DAVANT, J.P. (2003): *Las organizaciones intersectoriales de la Economía Social: Francia, CEGES*, in HAINBATEN ARTEAN: La Economía Social y el Tercer Sector, Escuela Libre, Madril.

DEFOURNY, J.; DEVELTERE, P. eta FONTENEAU, B. (2001): *La Economía Social en el Norte y en el Sur*, Corregidor, Buenos Aires.

DEMOUSTIER, D. (2001): *L'économie sociale et solidaire. S'associer pour entreprendre autrement*, Syros, Paris.

DEMOUSTIER, D. (2005): *Économie sociale et développement local*, L'Harmattan, Paris.

DESROCHE, H. (1983): *Pour un taité d'économie sociale*, CIEM, Paris.

DIMAGGIO, P. eta POWEL, W. (1983): *The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Colletive Rationality in Organizational Fields*, American Sociological Review, 48. zk., 147-160.or.

EVERS, A. eta LAVILLE, J.L. (2004): *Definign the Third Sector in europe*, in EVERS, A. eta LAVILLE, J.L. (arg.): *The Third Sector in Europe*, Cheltenham, Edward Elgar Publishing, 11-42.or.

FAJARDO, G. (2009): *La Economía Social en las leyes*, CIRIEC-España, Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa, 66. zk., 5-35. or.

GUERRA, P. (2004): *Economía de la Solidaridad. Una introducción a sus diversas manifestaciones teóricas* in www.trueque-marysierre.org.ar/biblioteca2.htm.

LÓPEZ CASTELLANO, F. (2003): *Una sociedad 'de cambio y no beneficencia'. El asociacionismo en la España liberal*, CIRIEC-España, Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa, 44. zk., 199-228. or.

MARTÍNEZ, A. eta ÁLVAREZ, S. (2008): *La economía crítica y solidaria: perspectivas teóricas y experiencias para la construcción de una economía alternativa*, in Worldwatch Institute: *La situación del mundo 2008. Innovaciones para una economía sostenible. Informe anual del Worldwatch Institute sobre el Progreso hace una Sociedad Sostenible*, Icaria, Bartzelona.

MOZÓN, J.L. (2006): *Economía Social y conceptos afines: fronteras borrosas y ambigüedades conceptuales del Tercer Sector*, CIRIEC-España, Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa, 56. zk., 9-24. or.

MONZÓN, J.L. (zuz.) (2010a): *Las grandes cifras de la Economía Social en España*. Ámbito, entidades y cifras clave. Año 2008, CIRIEC, Valentzia.

9.

BIBLIOGRAFIA

Agenda:

Ekonomia Solidario baten aldeko erronkak Bizkaian

MONZÓN, J.L. (zuz.) (2010b): *La Economía Social en España en el año 2008*. Ámbito, magnitudes, actividades y tendencias, CIRIEC, Valentzia.

MONZÓN, J.L. (2010c): Entidades no lucrativas y el Tercer Sector de Acción Social, in MONZÓN, J.L. (zuz.): *La Economía Social en España en el año 2008*. Ámbito, magnitudes, actividades y tendencias, CIRIEC, Valentzia, 556-563. or.

MONZÓN, J.L.; CALVO, R.; CHAVES, R.; FAJARDO, I.G. eta VALDÉS, F. (2009): *Informe para la Elaboración de una Ley de Fomento de la Economía Social*, CIRIEC, Valentzia.

MONZÓN, J.L. eta DEFOURNY, J. (zuz.) (1992): *Economía Social. Entre Economía Capitalista y Economía Pública*, CIRIEC, Valentzia.

OBSERVATORIO VASCO DE ECONOMÍA SOCIAL (2011): *Informe de Situación de la Economía Social Vasca 2010*, Observatorio Vasco de Economía Social, Donostia.

PÉREZ DE MENDIGUREN, J. C.; ETXEZARRETA, E. eta GURIDI, L. (2009): *Ekonomia Soziala, enpresa soziala eta ekonomia solidarioa: kontzeptu ezberdinak eta eztabaida berbera*, EkonomiaSolidarioarenPaperak, Reas-Euskadi, Bilbo.

PÉREZ DE URALDE, J.M. (2011): *Informe sobre repercusiones de la Ley 5/2011, de 29 de marzo, de Economía Social en la Comunidad Autónoma de Euskadi*, GEZKI, Donostia.

POLANYI, K. (1944): *The Great Transformation*, Rinehart & Company, New York.

VIENNEY, C. (1994): *L'économie sociale*, La Découverte, Paris.

9.

BIBLIOGRAFIA

Agenda:

Ekonomia Solidario baten aldeko erronkak Bizkaian